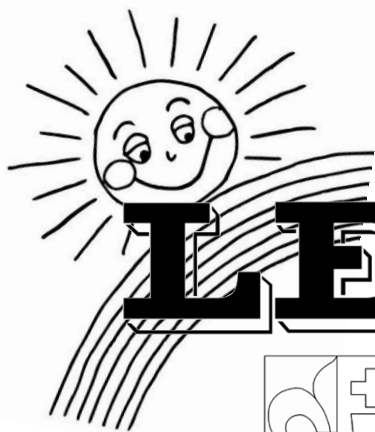

LEDČICKÉ NOVINY

leden-červen 2017

Vážení spoluobčané,
jak vidno, špatné počasí nás definitivně opustilo a my se těšíme z krásných, teplých a slunných dnů. Jistě mi dáte za pravdu, že už bylo na čase.

S prvním číslem letošních Novinek přicházíme poněkud později. Vysvětlení je prosté. Jak narůstá administrativa, stále méně a méně chvil nám zbývá na činnost, kterou nám zákon sice neukládá, nicméně občané ji právem vyžadují.

Jistě jste si všimli zaměstnanců firmy STRABAG, pracujících na odvodňovacím příkopu podél dálnice. Jeho opravou de facto byla zahájena stavba protierozního opatření, navrženého v rámci komplexní pozemkové úpravy v katastru naší obce. Dokončením stavby by nemělo docházet ke splavování zeminy při přívalových deštích z výše položených polí nad obcí směrem ke Škarechovu. Kromě dálničního příkopu jsou veškeré práce financovány z evropských programů prostřednictvím Pozemkového úřadu Mělník.

A jaké stavby nás ještě v letošním roce čekají? Obdrželi jsme dotaci na opravu všech tří rybníků v zastavěné části obce a také na opravu komunikace vedoucí kolem budovy základní školy až ke hřbitovům. Součástí obou bude také oprava propustku pod školou a odvodnění komunikace u čp. 82.

Bohužel, co je nemilé a nijak nás to netěší, byli jsme nuceni zastavit práce a odstoupit od smlouvy o dílo s firmou, která měla dokončit sociální zázemí sportoviště na Skalce. Stalo se tak z důvodu neplnění termínů a nekvalitně provedených prací. V současné době připravujeme nové výběrové řízení na nového dodavatele stavby, čímž se termín jejího dokončení, samozřejmě, prodlouží.

Asi nikdy nedokážeme dostatečně poděkovat všem občanům, kteří se zapojují do společenského života a svou dobrovolnou prací přispívají k zachování a rozvíjení tradic na našem venkově. Je jen velká škoda, že ti, kteří by měli vést děti k těmto nedoceněným hodnotám, především rodiče, prarodiče, pedagogové, zkrátka všichni, kteří s dětmi pracují, se sami takovýchto společenských akcí zpravidla nezúčastňují a pokud ano, tak jen sporadicky.

Tradice vnímáme jako předávání poznání, schopností, obyčejů a mravů kultury. Z tohoto pohledu jsou tradice kulturním dědictvím, které si z generace na generaci vkládáme do vínku. V Ledčicích jsme řadu tradic, které se z jiných vesnic zcela nebo částečně vytratily, dokázali zachovat a některé i obnovit. Zasluhu na tom mají naši předci, kteří nám je předávali, učili nás je ctít, zapojovali nás do jejich udržování. Domnívám se, že je povinností nás všech nezpronevřit se jejich odkazu a tradice nejen zachovat a rozvíjet, ale také je zanechat těm, kteří přijdou po nás. Věřte, má to význam, a byla bych moc ráda, kdyby se do této záslužné práce zapojilo více obyvatel všech věkových kategorií. Nastupující generace tak budou vědět, kde jsou doma. Vytvoříme jim základ pojmu domov, obohacovaného o vztahy k příbuzenstvu, k sousedům... Možná pak budou Ledčice vnímat jako místo, k němuž bytostně patří, kde se narodili. Domov, to je i národ, jehož jsme součástí. Vnímám jej coby osobní vlastnictví, které je každému od narození dáno, a které každý musí mít, má-li se v životě cítit dobře. Domov, to jsou i tradice.

Jsem-li někde doma, mám zájem zvelebovat, zastupovat. Tak jako to dělají mnozí naši spoluobčané. Jim adresuji zvláštní poděkování. Za vzornou reprezentaci patří členům JSDH Ledčice, kteří obhájili 1. místo v soutěži deseti jednotek dobrovolných hasičů Oužická osma. Oceňuji také žáky ZŠ Ledčice, kteří si dobře vedli ve sportovní akci: Sportujeme s olympioniky a paním učitelkám za zapojení dětí do tohoto sportovního klání.

Už poněkolikáté jsme se připojili k dobrovolné akci „Uklid'me Česko“. Opět se sešlo ke třem desítkám nadšenců ochotných svůj volný čas využít k odstranění odpadků ve vsi i mimo zastavěné území. Největší početní zastoupení zaznamenal spolek místních myslivců – DĚKUJEME!

Samozřejmě, dík patří všem účastníkům. Tedy i těm, kteří přímo s námi nebrázdili po příkopech a polních cestách, ale zapojili se do úklidu veřejných prostranství před svými domy a jinde. Mnohokrát děkujeme!

Než se nadějeme, ve škole naposledy zazvoní a děti se s vysvědčením rozeběhnou domů. Žákům, kteří se po celý rok dobře učili a jejichž hodnocení tomu odpovídá, gratuluji. Těm, kteří nepřinesou zrovna vzorové vysvědčení, vzkazuji: nevěšte hlavy. Až v září znovu usednete do lavic, zkuste se víc snažit. Uvidíte, že si špatné známky opravíte.

Všem, kteří se chystáte na dovolenou, přeji, abyste si odpočinuli. Alespoň pro ty chvíle starosti zahod'te za hlavu a těšte se z volných dnů. Děti, dopřejte si skvělé dva měsíce bez školy. Hodně sluníčka, koupání, čerstvého ovoce a spoustu dobrodružství.

Takže, hurá na prázdniny!

Jiřina Michovská

Malá ledčická

kronika

Blahopřejeme

V první polovině letošního roku narozeniny oslavili:

50 let Hlavsa Michal čp. 234, 50 let Hušek Jiří čp. 192, 50 let Fric Josef čp. 9, 50 let Hohlberger Robert čp. 249, 50 let Duda Petr čp. 46, 55 let Uhrová Jana čp. 67, 55 let Maťák Vladimír čp. 122, 55 let Urbanová Bohuslava čp. 194, 60 let Uher Miloslav čp. 68, 60 let Uher Vladimír čp. 67, 60 let Verešová Olga čp. 50, 60 let Hančlová Věra čp. 138, 60 let Salačová Jiřina čp. 37, 65 let Jarůšková Jaroslava čp. 32, 65 let Kaclíková Helena čp. 101, 65 let Patlejchová Milena čp. 36, 65 let Švecová Marcela čp. 162, 65 let Drahňáková Emília čp. 149, 65 let Škabrahová Anna čp. 4, 65 let Klement Stanislav čp. 89, Sirový Vladimír čp. 148, 70 let Mládek Ladislav čp. 112, 70 let Fišerová Marta čp. 224, 70 let Mrzena Karel čp. 152, 75 let Došková Věnceslava čp. 176, 75 let Vondráček František Václav čp. 39, 80 let Jordáková Anna čp. 215, 80 let Fric Josef čp. 9, 80 let Mach Jiří čp. 210, 81 let Milerová Růžena čp. 96, 82 let Písek Miloslav čp. 135, 82 let Fryč Miloslav čp. 20, 84 let Král Karel čp. 132, 84 let Vysoká Jiřina čp. 144, 85 let Došek Josef čp. 176, 86 let Jiráňková Marie čp. 175, 85 let Petráš Jiří čp. 220, 86 let Došková Zdeňka čp. 180, 87 let Králová Bohuslava čp. 167, 90 let Došková Miluše čp. 103, 95 let Vopršálek Jiří čp. 66.

Všem oslavencům do dalších let přejeme hodně zdraví, klidu a pohody!

Vítáme naše nejmenší

V první polovině letošního roku se u nás v Ledčicích narodila Sandra Turavinina čp. 95, Jakub Veverka čp. 46, Aneta Kokšalová čp. 241 a Karolína Valentová čp. 115.

Dětem i rodičům přejeme hodně štěstí a zdraví!

Jejich život se naplnil

S lítostí oznamujeme, že v první polovině tohoto roku nás ve věku 74 let navždy opustila Gisela Ponertová čp. 130 a ve věku 89 let Růžena Bušilová čp. 48.

Čest jejich památce!

Vítání občanů

Vítáme mezi ledčické občany Anetu Novákovou čp. 239, Sofii Teplou čp. 4, Anetu Kokšalovou čp. 241, Sandru Turavininu čp. 95, Jakuba Veverku čp. 43.

Dětem i rodičům přejeme hodně lásky a životních úspěchů!

Aktualitky

Zápis ze zasedání Zastupitelstva obce Ledčice konaného dne 6. 4. 2017

Usnesení č. 1

Zastupitelstvo obce Ledčice určuje ověřovateli zápisu Romana Jansu a Danu Sirovou a zapisovatelem Kamilu Hlavsovou.

Usnesení č. 2

Zastupitelstvo obce Ledčice schvaluje doplnění k bodu 8) Různé o písm. a, b, c, d, e, f.

Usnesení č. 3

Zastupitelstvo obce Ledčice schvaluje následující program veřejného zasedání:

- 1) Zahájení
- 2) Určení zapisovatele, ověřovatelů zápisu a kontrola zápisu
- 3) Program
- 4) Závěrečný účet 2016 a Účetní závěrka 2016
- 5) Rozpočtové opatření č. 1 a č. 2
- 6) Nákup a prodej pozemků
- 7) Veřejnoprávní smlouva TJ Sokol
- 8) Různé: a) Věcná břemena
b) Výroční zpráva za rok 2016 podle zákon č. 106/1999 Sb.
c) Kupní smlouva Kámen Zbraslav
d) Protierozní opatření
e) Podání žádosti o dotaci na Hřbitovní zeď - MZE
f) Smlouvy s Úřadem práce VPP a VS
- 9) Diskuze

Usnesení č. 4.

Zastupitelstvo obce schvaluje, dle ustanovení § 84 odst. 2 písm. b) zák. č. 128/2000 Sb. o obcích, účetní závěrku Obce Ledčice za rok 2016 včetně výsledku hospodaření za rok 2016 ve výši +1 210 658,34 Kč.

Usnesení č. 5

Zastupitelstvo obce Ledčice projednalo a schvaluje Závěrečný účet za rok 2016, vyvěšený od 28. 2. 2017 do 15. 3. 2017 spolu se Zprávou o výsledku přezkoumání hospodaření obce Ledčice, výkazem FIN 2-12 s vyjádřením: souhlas s výhradami, na základě nichž přijímá územní samosprávný celek opatření potřebná k nápravě zjištěných chyb a nedostatků, a to, že na Profilu zadavatele – Portál pro vhodné uveřejnění budou příslušné dokumenty smlouvy vyvěšovány do 15 dnů ode dne jejich oboustranného podpisu.

Usnesení č. 6.

Zastupitelstvo souhlasí s Rozpočtovým opatřením č. 1 a schvaluje Rozpočtové opatření č. 2.

Usnesení č. 7

Zastupitelstvo obce Ledčice schvaluje prodej pozemků, st. č. 478 (zastavěná plocha) o výměře 24 m² a 1547/69 (jiná plocha) o výměře 52 m², oba pozemky jsou odděleny novým geometrickým plánem č. 519-739/2016, paní V. K. Ledčice, za cenu 100,- Kč/m². Jedná se o pozemek dlouhodobě užívaný a zastavěný stavbou žadatelky o koupi pozemku, a proto je cena pozemku stanovena v nejnižší možné hranici.

Usnesení č. 8

Zastupitelstvo obce Ledčice schvaluje prodej pozemků, par. č. 361/5 ostatní plocha - zeleň o výměře 29 m² a 1597/4 ostatní plocha – komunikace o výměře 29 m² v k. ú. Ledčice, včetně vyvěšení záměru.

Usnesení č. 9

Zastupitelstvo obce Ledčice schvaluje prodej a vyvěšení záměru pro pozemek, a to par. č. 1004/18 (orná půda) o výměře 41 m² zapsaného na LV 10001 pro obec a katastrální území Ledčice.

Usnesení č. 10

Zastupitelstvo obce Ledčice zamítlo žádost prodeje předmětného pozemku manželům K. do doby vyřešení:

1. projektu revitalizace a odbahnění rybníku Srbák, včetně jeho odtoku a přilehlé strouhy odvádějící dešťovou vodu
2. likvidace splašků z nemovitosti č. p. 83. Situaci navrhuje řešit dočasným pronájmem pozemku.

Usnesení č. 11

Zastupitelstvo obce Ledčice rozhodlo neprodat pozemky st. 391 o výměře 24 m² a par. č. 335/4 o výměře 138 m² v k. ú. Ledčice zapsané na LV 10001 a navrhuje pronájem uvedených nemovitostí.

Usnesení č. 12

Zastupitelstvo obce Ledčice schvaluje odkoupení pozemku parcelní číslo 1005/10 o výměře 6 m² v k. ú. Ledčice, včetně předložené kupní smlouvy.

Usnesení č. 13

Zastupitelstvo obce Ledčice schvaluje Veřejnoprávní smlouvu na činnost TJ Sokol Ledčice.

Usnesení č. 14

Zastupitelstvo obce Ledčice schvaluje Smlouvu o zřízení věcného břemene – služebnosti číslo: IP-12-6007377/VB/1 Ledčice, par. č. 1041/4, úpr. PS, L. M. Právo služebnosti se zřizuje pro pozemky par. č. 3223, 3142, 1547/2, 1547/47 v k. ú. Ledčice zapsané pro obec a katastrální území Ledčice.

Usnesení č. 15

Zastupitelstvo obce Ledčice schvaluje Smlouvu o zřízení věcného břemene – služebnosti číslo: IV-12-6020608/2, Ledčice par. č. 3836, M.Ž. Právo služebnosti se zřizuje pro pozemek par. č. 1547/2 v k. ú. Ledčice zapsaný pro obec a katastrální území Ledčice.

Usnesení č. 16

Zastupitelstvo obce Ledčice schvaluje Výroční zprávu za rok 2016, podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Usnesení č. 17

Zastupitelstvo obce Ledčice schvaluje uzavření Kupní smlouvy č. 32001170030, se společností Kámen Zbraslav, a. s. Žitavského 1178, 156 00 Praha 5 – Zbraslav.

Usnesení č. 18

Zastupitelstvo obce Ledčice schvaluje Smlouvu o dílo na zhotovení stavby s firmou STRABAG a. s. Na bělidle 198/2, Praha 5, kde obec bude hradit částku ve výši 942 788,- Kč včetně DPH, dále Příkazní smlouvu s firmou Telmont Nymburk s. r. o, Palackého 222, Nymburk, zde obec bude hradit poměrnou část ve výši 18 150,- Kč včetně DPH a Smlouvu o dílo na provedení autorského dozoru s firmou NDCON s. r. o., Zlatnická 10/1582, Praha, poměrná část pro obec je ve výši 3 025,- včetně DPH.

Usnesení č. 19

Zastupitelstvo obce Ledčice schvaluje podání žádosti na opravu ohradní zdi Hřbitova č. 2 do Programu 129 662 Údržba a obnova stávajících kulturních prvků venkovské krajiny, vyhlášeného MZE a zavazuje se hradit poměrnou část finančních prostředků z rozpočtu obce.

Usnesení č. 20

Zastupitelstvo obce Ledčice schvaluje Smlouvu o organizování veřejné služby a Dohodu o vytvoření pracovních příležitostí veřejně prospěšných prací a poskytnutí příspěvku č. MEA-V-19/2017

9) Diskuze

- Starostka informovala o registraci Kupní smlouvy s Povodím Ohře na rybník Pod Uličkou.
- Starostka poděkovala všem, kteří se podíleli na organizaci a průběhu Ledčického masopustu.
- Dále poděkovala všem, kteří se podílejí na přípravě a organizaci velikonoční výstavy a jarmarku, a také pozvala přítomné na Velikonoce k Cinkům a koncert Ledčického příležitostného sboru do kostela sv. Václava.
- Starostka poděkovala ledčické škole prostřednictvím přítomné paní ředitelky za uspořádání Dětského karnevalu a Otvírání studánek a za vzornou reprezentaci – Setkání s olympioniky.
- Dále pozvala na akci „Uklidme Česko“ pořádanou obcí Ledčice a sběr železného šrotu organizovaný Spolkem Řip.
- Starostka podala informaci o stavbě kabin na fotbalovém hřišti, a také o tom, že obec obdržela od TDI zprávu o provedených pracích na stavbě Sociálního zázemí sportoviště. Na žádost obce byl vytvořen právní rozbor, který navrhuje ukončit s firmou Smlouvu o dílo. Oba dokumenty byly předloženy k nahlédnutí.
- Dotaz ředitelky školy na spádovost.
Starostka sděluje, že není uzavřena žádná smlouva o spádovosti a domnívá se, že není potřeba vytvářet spádovost pro vlastní děti v místní škole, ale celou záležitost ještě prověří a škole podá informaci.
- Návrh starostky dovybavit kuchyňku v Ledčické stodole, pro pořádané akce a případný pronájem.
- Návrh na pronájem stanu, který je zapotřebí spravit.

Zápis ze zasedání Zastupitelstva obce Ledčice konaného dne 18. 4. 2017

Usnesení č. 21

Zastupitelstvo obce Ledčice určuje ověřovateli zápisu Evu Veverkovou a Josefa Milera a zapisovatelem Kamilu Hlavsovou.

Usnesení č. 22

Zastupitelstvo obce Ledčice schvaluje doplnění programu k bodu 6) Různé: zařazení písm. a, b.

Usnesení č. 23

Zastupitelstvo obce Ledčice schvaluje následující program veřejného zasedání:

- 1) Zahájení
- 2) Určení zapisovatele, ověřovatelů zápisu a kontrola zápisu
- 3) Program
- 4) Dodatek smlouvy
- 5) Nový Územní plán obce Ledčice
- 6) Různé: a) projekt - POŠTA PARTNER
b) Rybník Pod Uličkou a Věšínská strouha

7) Diskuze

Usnesení č. 24

Zastupitelstvo obce schvaluje Dodatek č. 1, Smlouvy o dílo ze dne 20. 7. 2016 na „Dostavu sociálního zázemí sportoviště“ ve výši 459 224,00 Kč včetně DPH.

Usnesení č. 25

Zastupitelstvo obce schvaluje zpracování nového Územního plánu obce Ledčice.

Usnesení č. 26

Zastupitelstvo obce Ledčice schvaluje zahájení projektu POŠTA PARTNER jednáním s majitelkou nemovitosti, ve které se v současné době pošta nachází. Starostku obce pověřuje jednáním o odkoupení objektu.

Usnesení č. 27

Zastupitelstvo obce Ledčice schvaluje přípravné práce na projektu: „Revitalizace rybníku Pod Uličkou a Věšinské strouhy.“

7) Diskuze

- Dotaz Luboš Král - zda bude večerní zábava u příležitosti 120. výročí založení spolku Řip dne 15. 7. 2017?
Starostka - zatím není rozhodnuto a členové spolku připravují jen odpolední program.
- Kulturní akce:
 - ✓ Staročeské máje 27. 5. 2017 – TJ Sokol
 - ✓ Čarodějnice 30. 4. 2017 – TJ SOKOL - obec soutěže pro děti
 - ✓ Vítání občánků 8. 5. 2017 U Cinků od 14:00 hod.
 - ✓ Dětský den 3. 6. 2017 od 14:00 hod. hřiště před školou
- Poděkování všem, kteří se podíleli na organizaci a průběhu Velikonoc U Cinků a koncertu Ledčického příležitostného sboru v kostele sv. Václava a všem účastníkům dobrovolné akce „Uklid'me Česko“ i sběru železného šrotu pořádaného členy spolku Řip.

Poděkování občanům za finanční příspěvky do Tříkrálové sbírky 2017

Farní charita Roudnice nad Labem děkuje všem občanům Ledčic, kteří finančně přispěli do kasiček tříkrálových koledníků.

V Roudnici nad Labem, Budyni nad Ohří a 12 obcích Podřipska se letos podařilo vykoledovat opět rekordní částku – 177 622 Kč !!! - je to o 5 tisíc korun víc než v minulém roce.

Občané vaší obce přispěli do kasiček tříkrálových koledníků částkou 4 050 Kč.

Náš obrovský dík patří však i koledníkům a jejich vedoucím, kteří se nezalekli nepříznivého počasí a vyrazili za vámi s přáním a požehnáním v novém roce. Především díky nim se podařilo dosáhnout tak dobrého výsledku nejen ve vaší obci, ale i celkově na Podřipsku.

Jsmo velice rádi, že přestože žijeme ve složité době, mnoho lidí nemyslí pouze na sebe, ale snaží se pomáhat potřebným. To jste svými příspěvky do sbírky potvrdili.

Část výtěžku, která připadne Farní charitě Roudnice n. L., bude využita na realizaci oprav v prostorách azylového domu pro ženy a matky v Roudnici n. L., zajištění provozu charitního šatníku a psychologické poradny.

Ještě jednou všem dárcům z celého srdce děkujeme.

Vedení Farní charity Roudnice nad Labem

Příjemně strávené sobotní dopoledne

Ráda bych se s Vámi podělila o jedno velmi příjemně strávené sobotní dopoledne. Mám ráda psy, ale nepovažuji se za zkušeného výcvikáře. Proto se s důvěrou obrátím o pomoc na někoho zkušenějšího. Někoho, kdo se na mě nebude dívat jako na exota, když přijdu na, „cvičák“ s IW.

IW není běžné plemeno pro výcvik, ale vzhledem k jeho mohutnosti je jeho ovladatelnost nutností a poslušnost musí být základ. Navštívila jsem tedy se svým čtyřměsíčním štěnětem cvičiště v Ledčicích. Byla jsem nejdřív překvapena tím, že po prostoru cvičiště se pohybovali děti různého věku. Děti a jejich psy, různé rasy psů – všichni na volno. Nebylo to ale žádné zmatené pobíhání, děti připravovaly překážky a psi se vítali, hráli a vzájemně se poznávali. Instruktorka Anička mi nejdřív vysvětlila jak to u nich chodí. Potom jsme začali s výcvikem v řadě. Moc nám to nešlo, a tím myslím hlavně sebe, ale nikdo se na nás nezlobil. Vždy jsem byla upozorněna na chybu, vždy mi bylo vysvětleno, jak dělat cviky správně. Instruktorka si pak vzala jednotlivé „psovody“ a individuálně se jim věnovala. Přitom starší děvčata vysvětlovala méně zkušeným jednotlivé překážky. Již ve svém věku rády předají své zkušenosti a mají opravdu co předat. Jedna z dívek, Eliška, vyhrála na svém prvním velkém závodu 9. místo, z dvaceti přihlášených, v těžce a to se svou fenkou Erin, která byla nejmladší účastnicí závodu. Po základním výcviku, na pokyn instruktorky, začaly děti stavět trať na agility. Každý věděl co má popadnout a kam to odnést a postavit. Bez řečí, lelkování a zbytečného protahování, jak je u „pubertáků“ běžné zvykem. Všechno bylo za chvíli připraveno a začalo se s překážkami. Již dlouho jsem neviděla děti, které se dovedou nadchnout pro nějakou činnost a obětovat jí sobotní ráno (místo válení se v posteli nebo sezení u počítače). Moc se mi líbila přátelská atmosféra. Vše probíhalo v klidu a s ohledem na začátečníky i méně zkušené. Sobotu jsem si opravdu užila a moje štěně Centan také.

Odcházela jsem s dobrým pocitem a s přesvědčením, že se tam určitě vrátím. A proč ne, bylo to fajn. Ale výcvik a pomoc nebylo to jediné, co jsem si z Ledčic odnášela. Potkala jsem partu lidí, kteří se rádi baví tím, co dělají a člověka, který dovede děti motivovat, vést a vlnitým způsobem ukázat, jak vycházet se zvířaty, ale i lidmi. Jak trpělivostí dojít ke svému cíli a poznat úspěch. Jak si vážit práce své i druhých. Prostě jak být lepším člověkem.

R. Grünwaldová, Kralupy n. V.

UKLIÐME SVĚT, UKLIÐME ČESKO

V letošním roce se Obec Ledčice opět přihlásila k akci „Uklízíme naši obec a okolí“, jejímž cílem bylo očistit od odpadků zejména oblast navazující na zastavěnou část obce včetně polních cest. S dobrovolníky jsme se sešli v sobotu 8. 4. 2017 v 8 hodin před budovou Obecního úřadu v Ledčicích.

Vzdělávací a podporovací spolek Řip Ledčice

Vzdělávací a podporovací spolek Řip Ledčice oslaví 120 let svého trvání. Oslava se uskuteční 15. července od 14 hodin na hřišti před budovou Základní školy.

Poděkování

Děkujeme za historické předměty věnované do muzea U Cinků:

paní Vlastě Hrnčířové, panu Václavu Kropáčkovi, paní Miluši Doškové, paní Věře Novotné, paní Marii Sálusové.

Pozvánka

Obec Ledčice zve na přednášku, určenou zejména rodičům dětí, ale i ostatním dospělým s názvem: **Příznaky, projevy a léčba duševních chorob mladistvých i dospělých**. Přednáška se uskuteční dne 20. 6. 2017 od 18 hodin U Cinků, přednášející - Pavla Martínková.

Hezky česky

Organizace UNESCO svého času odhlasovala, že se každoročně, vždy 21. února, bude na celém světě slavit Mezinárodní den mateřského jazyka – každá země a každé etnikum podle svého - jako jeden z nástrojů, jak ochránit a hlavně zachovat jazykové rozmanitosti obyvatel této planety.

Karel Čapek kdysi napsal: „Tisíciletá minulost protéká každým slovem mateřského jazyka. Děláme něco velkolepě starého a historického, když mluvíme česky. Krásná, čistá, svatá je ta naše řeč mateřská, kdejaké bejlí dokáže pojmenovat tak, že co název kytky, to málem modlitbička: rozrazil rezekvítek, sedmikráska chudobka, šácholan japonský. Musím tě pochválit, česká řeči, jazyku z nejtěžších mezi všemi, jazyku z nejbohatších všemi významy a odstíny, řeči nejdokonalejší, nejcitlivější ze všech řečí, které znám, nebo jsem slyšel smluvit. Chtěl bych umět napsat vše, co dovedeš vyjádřit, chtěl bych užít aspoň jedinkrát všech krásných, určitých, živoucích slov, která jsou v tobě.“

Také Jan Werich svou lásku k mateřské řeči vyjádřil velmi osobitě: „Čeština je krásná řeč. Ona má obrovskou plejádu slov pro obyčejný věci. Třeba kulaťoučké jablíčko... To neřeknete jinou řečí. Angličan musí říci little round apple, malé kulaté jablko... Tomu přece chybí barva i vůně... Je to váš rodný jazyk, a proto ho neslyšíte jen ušima jako jiné řeči, které jste se naučili. Slyšíte ho taky žaludkem, který se vám sevře, taky srdcem, které je rozbuší, nebo žádama, kde vám přejde mráz. Máme v rukách stradivárky a hrajeme na ně jako šumari! Zdědili jsme varhany a myslíme si, že je to flašinet!“

Jan Amos Komenský svého času poznamenal: „Myslíte si, že našemu jazyku chybí bohatost či lesk, aby mohl cokoli vystihnouti řečí? Zřejmě se mýlíte. Nikde není nic tak nesnadného, co bychom nemohli srozumitelně a výstižně vyjádřit česky. Jen kdyby k tomu přistoupila příčinlivost a práce! Dosud nepochopil vznešenost a košatost našeho jazyka ten, kdo jej považuje za málo půvabný a bohatý. Ne na něm, na mou věru, na nás je vina, že zanedbáváme jeho pěstování. Jen soustavné cvičení mluvy (o mluvnické opřené) dovede v žákovy probudit jazykový cit, vytříbit jeho sluch, aby vycítil nesprávnosti jazykové, aby správně, přirozeně a lahodně se vyjadřoval, a potom, i psal.“

Kolik má čeština slov? To nelze bohužel určit úplně přesně, protože je to jazyk živý a neustále se vyvíjí. Můžeme vycházet z toho, kolik slov je zachyceno ve slovnících, ale stále se spíše pohybujeme v odhadech: náš největší slovník, **Příruční slovník jazyka českého**, obsahuje 250 tisíc hesel (každé z nich má samozřejmě další slovní varianty). V devíti svazcích zachycuje i slova, která dnes zná už málokdo. Na druhé straně neobsahuje slova jiná, obecně známá, například vulgarismy. Byl postupně vydán v letech 1935-1957. Čtyřsvazkový **Slovník spisovného jazyka českého** obsahuje 192 908 hesel a je trochu mladší: z let 1960–1970. Ale náš jazyk, to není jen spisovná mluva! Musíme sem zahrnout širokou a pestrou paletu expresivních výrazů (nemusí to být jen ony zmiňované vulgarismy), dále obecnou češtinu, slangové výrazy, slova přejatá (přejímaná) z cizích jazyků, odbornou terminologii nebo dialekty. Proto existuje poměrně nový **Slovník nespisovné češtiny** s 12 tisíci hesly v 1. vydání z roku 2006. A konečně velkého ohlasu se dočkal i **Šmírbuch jazyka českého** Patrika Ouředníka (2005), obsahující přes 16 tisíc výrazů z oblasti argotu, slangu a vůbec "nekonvenční", okrajové češtiny", používané v období let 1945-1989. Čeština je slovně skutečně nejbohatším evropským jazykem. Sečteme-li všechno její slovní výrazivo, dostaneme se až k milionu slov. V porovnání s tím má angličtina 500 tisíc, němčina 185 tisíc a francouzština méně než 100 tisíc slov.

Z výše zmíněných téměř 200 tisíc hesel, která Slovník spisovného jazyka českého obsahuje, my, obyčejní smrtelníci, pasivně ovládáme zhruba padesát tisíc výrazů, ale k běžnému dorozumění nám postačí asi tak šest až osm tisíc slov.

Kolik lidí mluví česky? Česky mluví zhruba 11,5 milionu lidí, z toho přes 10 milionů v České republice. V důsledku několika vln vystěhovalectví během posledních 150 let používají češtinu všude po světě i desetitisíce emigrantů a jejich dětí.

Spisovatel František Nepil jednou řekl: „Jazyk je to jediné, co každému malému národu zbude, když ztratí všechno“. Proto nikdy v minulosti aniv důsledku germanizace, deportací, emigrací a dalších vlivů český jazyk **nezaniknul**. Je na nás všech, abychom si společně dědictví uchovali. Nespisovná čeština nevádí, naopak, je velmi potřebná, protože omezovat komunikaci jen na jazyk spisovný prostě nelze a taková řeč by zněla šroubovaně a nepřirozeně. Vadí ale, když je nespisovný jazyk používán tam, kde to není žádoucí. Třeba v médiích, ve vyjádřeních politiků, v mluvě učitelů, herců a dalších veřejně vystupujících osob. Kde jinde bychom měli naši krásnou, živou a košatou řeč slyšet v celé její bohatosti? Podobné výstřelky jako „to samé“, „to stejné“, „beru vanu“, oslovení souseda „pane Novák“, nebo spojení, „přišel dlouho“ místo „pozdě“, „na pití si dám čaj“, místo „k pití“, „jseš“ místo „jsi“, „albumy“ a „datumy“ sice tahají za uši, ale nic tragického v nich není. Jazyk si s nimi nakonec poradí. Buď je stráví, nebo vyvrhne. Alespoň doufám. Po duši mě dokážou „pohladit“ spíše zapeklitě obsáhlé pokyny, jak vyplnit daňové přiznání, jež plodí státní úřednictvo, nebo slyším-li slovní spojení jako „hokejová Český Telecom extraliga“, pitomosti vyskytující se v reklamách podobné této: „vem si tu pravou svěžest“, či když naši politici verbální velikáni klidně prohlásí, že chtějí něco „vykomunikovat“, nebo „projednat na vládě“. Vše, co známe, umíme

a ovládáme, k nám přišlo branou našeho rodného jazyka. Snažme se mu proto příliš neubližovat.

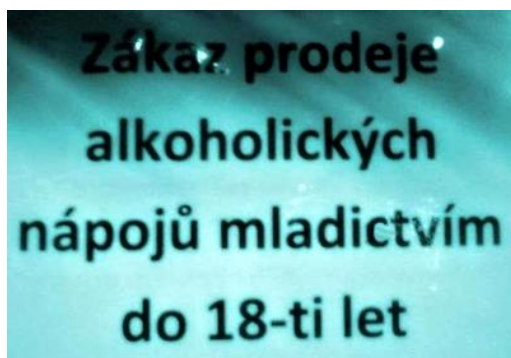
Čeština je velké téma, které nabízí nekonečný prostor. V mluvené řeči navíc hned po několika vteřinách poznáte, s kým máte tu čest. Dost často dnes slyšíme, že český jazyk je v krizi. Určitě není. Jakmile se přivede řeč na stav jazyka, většina lidí se vášnivě rozhoví o pravopisu a začne se ošklíbat nad módním „výrazivem“. Jenže **pravopis** je do jisté míry věcí konvence, zažitosti, pravidel a není třeba o něj svádět bitvy, stačí ho znát a užívat. A módní výrazivo se obvykle vytratí stejně rychle, jako se vloudilo. Důležitější je, dokážeme-li svůj rodný jazyk ovládat natolik, abychom přesně a libě vyjádřili to, co chceme. Mívám pocit, že toto umění nám občas chybí, že dřív to bývalo lepší. Ale takový dojem není ničím novým. Tvrdí to každá generace. Když se zaposloucháme do stesků z minulého století, uslyšíme totéž. Kdyby se nářky nad úpadem jazyka braly vážně, nutně bychom dospěli k názoru, že nejelegantněji, nejvýstižněji a nejkrásněji se muselo hovořit v pravěku. Snad tomu tak není. Ráda bych se domnívala, že my, Češi, Moravané a Slezané (to abych „nenarazila“), si svůj jazyk hýčkáme trochu víc, než jiné národy. A snad i ty české „angličtinomily“, kteří češtinou „pohrdají“ a jimž se zdá málo „světová“ a „cool“, občas napadne, že jsou součástí natolik „zvláštního“ národa, jenž rád mluví svým krásným rodným jazykem. Jakým jazykem budou mluvit tito „noví Evropané“, až jim bude nejhůř, až budou hledat svůj domov? Mysleme na to a snažme se být takovými Čechy, kteří sice opravdu mohou žít kdekoli na světě, ale stále budou vědět, odkud přišli a kam skutečně patří.

Češtinu přijímáme od mala, a tak si často ani neuvědomujeme, jak složitá a svým způsobem poťouchlá je to řeč, a jaké „vylomeniny“ s ní jdou provádět. Vydejme se na malou exkurzi do **tajů naší mateřštiny** a rozlouskneme společně v malém pravidelném jazykovém koutku lecjaký „češtinářský“ problém a záhadu, v nichž nejvíce chybujeme. A možná v lecčems pomůžeme i našim školákům a studentům. Protože mám celou sbírku „jazykových přehmatů“, jistě vás některými z nich potěším.

Vzdělání je to, co nám přešlo do krve, to co zůstane, když zapomeneme všechno, co jsme se naučili. Svatá pravda. Moc bych si přála, aby nám, ledčickým, toho v krvi zůstalo co nejvíc a psali a mluvili jsme tak, že nás bude **radost poslouchat i číst**. Právě začínáme:

ČÍSLOVKY

Opravdu velmi často chybujeme v psaní číslovek. Skoro na každém kroku (a to i seriózních tiskovinách, na plakátech, na internetu a jinde) vidáme něco podobného: po 14-cti letech 1000ceré díky...z 5ti jídel...do 18-ti let...4tý v řadě...50-tá léta.

Správně je: po 14letech...tisíceré díky... z pěti jídel (nebo z 5 jídel) ...do 18 let (nebo do osmnácti let)... 4. v řadě, (nebo čtvrtý v řadě)... 50. léta (nebo padesátá léta). Za číslovkou řadovou píšeme tečku (tedy 4., 7., 25., 50., 100. – a čteme čtvrtý, sedmý, dvacátý pátý, pětadvacátý, padesátý, stý).

KRÁSKA NESTÁRNE

**Legendární kráska
Rosalinda po 14ti letech?
Neuvěříte, jak vypadá teď!**

aktualizováno 16:18 10.12.2013

A ještě něco: číslovky **dva**, **oba** a jejich skloňování

1. pád kdo, co	dva	oba
2. pád (bez) koho, čeho	dvou	obou
3. pád (ke) komu, čemu	dvěma	oběma
4. pád (pro) koho, co	dva	oba
5. pádem oslovujeme	dva	oba
6. pád o kom, o čem	dvou	obou
7. pád s kým, s čím	dvěma	oběma

Zapamatujme si, že slova (s) dvěmi, (o) dvouch, obouch, či dvoum, oboum **NEEXISTUJÍ**.

MĚ nebo MNĚ?

Skloňování zájmena **JÁ** je poměrně těžký oříšek hlavně ve 2., 3., 4. a 6. pádu. Pomůžeme si ho rozlousknout malým mnemotechnickým „figlem“. Představíme si místo zájmena **JÁ** jméno Pepa. A rázem bude po problému. Tam, kde Pepa bude mít ve jméně tři slabiky, my napíšeme **MNĚ** (tedy tři písmena), kde bude mít dvě slabiky, napíšeme **MĚ** (dvě písmena). Zde je důkaz:

2. pád (bez) koho, čeho	MĚ	PEPY
3. pád (ke) komu, čemu	MNĚ	PEPOVI
4. pád (pro) koho, co	MĚ	PEPU
6. pád o kom, o čem	MNĚ	PEPOVI

Příště si povíme něco málo o slovech vulgárních, hanlivých a splachovacích i něco více o psaní **s** a **z** na počátku slova. A závěrem jeden **český zázrak**. Je jím vid slovesný (koncovkami zpřesňující děj opakovaný v minulosti). Zní to složitě, ale zde je malý názorný příklad: „*Když jsem já k vám chodíval, pejsek na mě štěkával*.“ A teď ať to někdo zkusi přeložit do angličtiny nebo do němčiny!

ip

Kulturní střípky

Ledčice v depozitáři Středočeského muzea

Pohlednice, adresovaná Josefu Vysokému, Lečice čp. 70, kterou 6. 12. 1924 z Mělníka rodičům poslal jejich syn Antonín, se nachází v depozitáři Středočeského muzea v Roztokách u Prahy. Tam se dostala jako dar z pozůstalosti Miloše Maliny. (Malíř, grafik a sběratel; 14. říjen 1904-1. 4. 1991).

Muzeum ji vlastní od roku 1991. Pokud jsme někomu v Ledčicích jejím zveřejněním udělali radost, neboť poznal rukopis svého předka, napište nám o tom. jv

Okénko knihovny

V sochách pro mne maminka stále žije

„Je to zvláštní a překrásný pocit, držet v ruce knížku o vlastní mamince,“ se slzami v očích přiznala Sylvia Klánová před do posledního místečka zaplněnou Lidickou galerií.

V polovině prosince loňského roku se zde konal vánoční koncert, obohacený o slavnostní křest knížky *Můj život byl...*, věnované akademické sochařce Marii Uchytlové-Kučové.

Publikace je průřezem obsáhlého díla této významné autorky, z jejíž tvůrčí dílny mimo jiné pochází snad celému světu známé sousoší lidických dětí, zavražděných po vyhlazení Lidic nacisty. Marie Uchytlová je tak alespoň symbolicky vrátila domů, přivedla je na lidickou pláň, kde kdysi stávala jejich víska.

Sotva kdo z nás si asi při placení zboží v hotovosti uvědomuje, kdo je autorem českých bankovek či mincí. Ani pamětníci Československa tedy možná nevědí, že to byla právě ona, kdo vytvořil návrh jednorunové mince, která se stala československým platidlem v letech 1957 až 1993.

Marie Uchytlová-Kučová po sobě zanechala nejen onu minci a sochy, ale také busty, medaile a dokonce i básně. Dvojjazyčná publikace, texty jsou v češtině a v angličtině, nabízí bohatý obrazový materiál, přibližující její tvorbu, za níž od prezidenta Miloše Zemana 28. října 2013 dostala státní vyznamenání Medaili za zásluhy 1. stupně in memoriam.

Jaká byla a zůstává sochařka v očích své dcery? I o tom jsme si se Sylvii Klánovou povídaly.

Co se vám vybaví, když se řekne Lidice?

Jakmile je zaslechnu, zpozorním. Asi jako každému mi na mysl okamžitě vytane obrovská hrůza a nespravedlnost, které změnily životy více jak pěti stům nevinných lidí v tragický osud. Lidí, kteří si žili svůj poklidný, obyčejný, šťastný život, o který z většiny přišli. Po pro současníka sotva představitelném strádání však přežijí trpěli i nadále.

Ano, velkým smutkem. Chyběli jim jejich nejbližší. Nesmírnou bolest jim rovněž přinášelo rozhodnutí vyprávět své příběhy bezpráví dalším generacím pro výstrahu. Učinili tak z vlastního rozhodnutí, aby lidem stále připomínali, že i takové hrozné věci, jaké se přihodily jim, se mohou v civilizovaném světě stát kdykoliv znovu. Chtěli varovat před jejich opakováním.

Do Lidic jezdíte dlouho. Snad žádná pietní či kulturní akce se bez vás neobejde. Co vás sem pořád táhne?

Jezdím sem od svých dvaceti let, tedy od počátku sedmdesátých let minulého století, co moje maminka začala pracovat na nadživotním sousoší lidických dětí, popravených v roce 1942 v polském Chelmně. Naše návštěvy do Lidic v té době byly občasné. Přijížděli jsme s mým manželem a postupně i s našimi dvěma dětmi, ale vždy s maminkou, která nám tady hodně vyprávěla, seznamovala se svými plány.

Prý vás stavěla na místa, kam sousoší plánovala postavit.

To je pravda. Nejednou jsme jí takto pozovali. Měla totiž tři, která si pro ně na lidické pláni vybrala. Na jednom z nich, schváleném architektem Václavem Hliským, stojí. Překvapilo mne, že dokonce i mladí potomci lidických přeživších žen si pamatují, jak tady Marii Uchytlové stávali modelem, aby si mohla udělat co nejpřesnější představu.

Od maminčina úmrtí na srdeční infarkt 16. listopadu 1989 jezdíme do Lidic pravidelně a nepřetržitě. Zvláště v posledních jedenácti letech i několikrát do týdne, a to na všechny akce pořádané Památníkem Lidice a každoročně na všechna lidická výročí.

Jezdíme do Lidic za maminkou, za jejím dílem, neboť ona stále pro mne ve svých sochách žije! Jezdíme sem rovněž za přáteli. Využíváme každou příležitost, pokud to jde, bydlíme totiž v Plzni.

Víc vzpomínáte na maminku a její dílo nebo na tragický osud Lidic či se vám oboje mísí dohromady?

K Lidicím mě přivedla maminka svojí prací. Jako poválečné dítě jsem se prvně seznámila se skutečnou válkou až teprve pohledem na její sochy lidických dětí, které tvořila v ateliéru v Praze-Hodkovičkách. Dříve jsme bydleli na Letné a dva bloky od našeho bytu, v blízkosti Akademie výtvarných umění, měla maminka svůj první pražský ateliér. Tvořila neustále spoustu plastik i dětských portrétů a medailí. Kolikrát byla zamyšlená, ale vždy se mi dokázala věnovat. Jako dítě jsem tolik nevnímala a nechápala, co ji trápí. Až když začala pracovat na svém celoživotním díle, na Památníku dětských obětí války, jsem ji pochopila a porozuměla. No a od té doby se pro mne Lidice staly středobodem spojeným s mojí maminkou, s její neuvěřitelnou, nezměrnou dřinou i trápením spojeným s prosazením jejího životního díla. Věděla, že je pro svět důležité. Nikdo ji v jejím přesvědčení, v její vizi lepšího a bezpečnějšího světa bez válek, nemohl zvíkat. Ten pomník je bez nadsázky jejím celoživotním mírovým činem.

Nemohla jednat jinak. Pokud vím, nikdy nebyla lhostejná k nepravostem.

Proto se také stala sochařkou za právo dětí na život. Od maminky vím o Lidicích vše. Maminka mě k nim přivedla. V Lidicích mám spoustu přátel, jak v Památníku Lidice a v obci samotné, tak mezi přeživšími lidickými dětmi. Příhlula jsem k nim.

Co cítíte tváří v tvář sousoší dětí?

Vždy, když stojím před pomníkem, je mně maminka opět velice blízko. Připadám si, jako bych opět byla s ní v jejím ateliéru. K sousoší přicházejí lidé, nosí dětem květiny a hračky. Přesně tak, jako se to stávalo u maminky v ateliéru po celá ta téměř dvě desetiletí, co pomník v nadživotní velikosti vytvářela.

Zároveň se mi srdce svírá bolestí a lituji, že byly tak kruté a zbytečně zmařeny životy tolika krásných dětí, že dětských obětí druhé světové války bylo jen obtížně uvěřitelných třináct milionů! Dívám se na příchodí a vidím obdiv, úctu a dojetí. Někteří pláčou, klečí, modlí se. Viděla jsem před sousoším skupinu cizinců držet minutu ticha, jako padlým vojákům.

Vaše maminka je v těch sochách. Je v nich i její duše...

Víte, na mne se maminka dívá z každé její sochy, a když stojím před pomníkem na lidické pláni, celou svou bytostí vnímám její blízkost! Vzpomínám si, jak často opakovala, že sochy lidických dětí žijí svým vlastním životem a zároveň životem toho, kdo je vytvořil.

Také někdejší ministr kultury Pavel Dostál mi jednou prozradil, že to cítí stejně, a totiž, že maminčiny sochy lidických dětí jsou skutečně živoucí. A to samé mi svěřil pan doktor Zdeněk Mahler. Vyprávěl, jak byl zrána u pomníku a sochy dětí měly na tvářích kapičky rosy, jakoby plakaly...

Moje maminka, kdykoliv přijela do Lidic, šla děti navštívit, ale pokaždé přiznávala, že tomu nejmenšímu se nedokáže nikdy podívat do očí, protože v nich čte výčitku: Jak jste, lidé, mohli dopustit, aby nás zabili?! Čím to, že vaše maminka dokázala sochám vtisknout duši?

Své dílo hluboce prociťovala a promyslela. Myšlenka na pomník dětským obětem války v ní zrála více jak dvacet let. Tedy hned od konce války. Vytvořila tisíce studií, než k její realizaci přistoupila.

Při tvorbě každého lidického dítěte se musela vžít do jeho života a jeho hrozného osudu. S každým z těch dětí musela zemřít, aby je mohla vytvořit, a proto děti žijí. Vtiskla jim duši, protože je vytvořila z nezměrné lásky k dětem a z odporu proti válce. Tvořila je svým srdcem a vnitřním přesvědčením, že dělá správnou věc, že její dílo srozumitelně promluví k lidem celého světa. Maminka pracovala nepřetržitě celé dny a někdy i noci, bez svátků, sobot i nedělí, jen v tvůrčím nadšení a přesvědčení o nezbytnosti své práce. Návštěvy v ateliéru vždy nad jejím dílem žasly a vždy pronášely stejná slova: to jsme nevěděly, že těch dětí bylo tolik. Už to nebyla statistika, už to bylo skutečné, konkrétní.

Maminka chtěla děti vrátit národu na věčnou paměť lidstva, které časem zapomíná! Říkala, že se na ni oči, jimž sama dala život, neustále dívají, aby vydaly svědectví o svém počtu, věku a strašném nespravedlivém osudu. Smutek maminka zaháněla tím, že tvořila další plastiky optimisticky laděné, plastiky lyrické či plastiky s dětskými motivy, dětí veselých, spokojených a šťastných!

Jaký byl život vaší maminky z pohledu dítěte?

Nikdy nebyla lhostejná a na vše měla řešení, nic pro ni nebylo problémem nebo překážkou. Život s ní byl pro mne bezstarostný. Maminka se dokázala skvěle věnovat. Uměla velice krásně vyprávět, měla jsem s ní pohádkový život. Byla obrovsky sečtělá, dokázala spatra hovořit, nádherně modelovala. Já jsem ji pozorovala, učila se od ní, moc jsem ji obdivovala a vážila si jí. Byla jsem na ni pyšná. Za den s ní se dalo prožít, co s jiným ani za půl roku. Maminka byla nesmírně hodná, vtipná a zábavná, životní optimistka. Nikdy nezvýšila hlas. Byla to neskutečně skromná, ale statečná, odvážná a odhodlaná žena. Byla nabitá nezdolnou, nezlomnou tvůrčí energií a já vím, jak moc jí na jejím díle záleželo.

Byla také velice ohleduplná k ostatním. Pro druhé by se rozdala, každému chtěla pomoci. Proto její dílo promlouvá k tolika

lidem. Je vytvořené s obrovskou upřímností, bolestí a darem nadání od Boha. Maminka už jako dívka byla velice citlivá. Vím, že její žákyně z výtvarné školy ji milovaly a svěřovaly se jí. Často ji navštěvovala i budoucí scenáristka, herečka a režisérka Alice Rychetníková-Nellis, která na její dílo od dětských let hleděla s uznáním.

Trávila jste s maminkou hodně času v ateliéru?

Pokaždé, když jsme přijeli do Prahy a snažili jsme se, aby to bylo co nejčastěji, měla velkou radost. Návštěvy v ateliéru se staly samozřejmostí. Naše děti, dcera a syn, od sedmdesátých let vyrůstaly s pomníkem. Maminka naše vlastní i cizí neustále pozorovala. Jak při práci na nadživotních sochách, tak během více než dvacetileté přípravy na své stěžejní dílo. Již na AVU měla prostudovanou dětskou plastiku, sama vyučovala ve výtvarné škole. Aby děti poznala co nejdůkladněji, pozorovala skupiny žáčků z blízké mateřské školky, do paměti si vštěpovala jejich pohyby i postoje, když šly na procházku.

Od sedmdesátých let jsme mamčinu práci sledovali přímo v jejím ateliéru. Uměla velice rychle modelovat. Žasla jsem nad její schopností modelovat z paměti, bez živého modelu, jen podle malé sošky z již jí dříve vytvořeného desetinnového modelu sousoší, kterou si umísťovala na stojánek. Maminka byla v ateliéru doslova uvězněna. Možná to pro někoho bude znít nepochopitelně, ale nikdy mně a mé rodině nebyla tak na dosah jako právě tam, při práci. Snažili jsme se nerušit. Nikam neodcházela. Tu a tam se zahleděla na naše děti, sáhla jim na lokýtek, nebo na ramínko, aby si ověřila modelaci.

Na jedné z fotografií v knížce Můj život byl..., jsem si všimla, že i vy jste stávala modelem.

Často, ovšem také jen proto, aby si maminka zkontrolovala postavu či postoj na svých nadživotních sochách. Měla také zapůjčené fotografie lidických dětí, pokud se dochovaly, od lidických maminek. Ale když se bezprostředně potřebovala na děti podívat, a my jsme zrovna nebyli k dispozici, šla nakoupit, a cestou si prohlížela děti. Mnoho jsem se od maminky v ateliéru naučila. Moc ráda bych jí byla pomáhala i s nakládáním hlíny na sochu. Odmítala to s tím, že jí nikdo nemůže pomoci, protože jak sochy dělá z vnitřku, neustále o práci přemýšlí.

Co vám vštěpovala? Dala vám do života nějakou zásadní radu, kterou v sobě pořád nesete?

Měla nadhled. Osobně se nikdy nezabývala malichernostmi. Silně vnímala problémy druhých, kteří k ní přicházeli s prosbou o radu. Vždy jim dokázala pomoci, najít řešení problému. Moc se mi líbila i její neplánovaná rozhodnutí. To bylo pro mne zábavné a obdivuhodné. Nechyběla jí odvaha a velké odhodlání. Třebaže pracovala na tak závažném a náročném díle, měla v sobě zakotvený životní optimismus. Nikdy neztrácela naději. Odpočívala opět prací nad milými a veselými plastikami. Tvrdila, že celý i svůj volný čas prosochala. Byla mi velkým příkladem. Když jsem měla nepodstatné trápení, povzbudila mě slovy: Nic si z toho nedělej, za sto let to bude jedno! Svě dílo ale dělala pro věčnost!

Maminka mi vždy vštěpovala slušnost, ochotu a ohleduplnost k druhým. Tyto zásady v sobě nosím celý život a držím se jich. A také nikomu nic nezavidět, nebýt lhostejná, mluvit vždy pravdu a dívat se na věci vždy z té jejich lepší strany, v duši si zachovat optimismus, nevzdávat se a neztrácet naději. To vše mi hlavně svým příkladem dala do vínku a to mi snad asi také zůstalo!

Když jste při křtu knihu držela v ruce, všichni přítomní vnímali vaši radost i dojetí. Jaké to je, těšit se z publikace o vlastní mamince?

Maminka si ji zaslouží. Pro mne je to vrchol i mého snažení, splnění mého velkého snu. Je velice důležité, aby se na ni nezapomnělo. Vím, že kolikrát školní děti více znají tvůrce než jeho dílo a také vím, že se lidé o autorku pomníku lidických dětí zajímají. Věřím, že vryla nesmazatelnou stopu do srdcí lidí i dějin umění! Proto jsem si moc přála, aby se o ní veřejnost dozvěděla co nejvíce. Knihou jsem nadšena. Děkuji skvělým profesionálům, kteří se na jejím vzniku podíleli. Památníku Lidice za nezapomenutelný křest. Děkuji za maminku, akademickou sochařku Marii Uchytlovou. Snad to odněkud shora vidí...

Publikaci vydal Ivan Ulrych - Nakladatelství VEGA-L, Nymburk; V Zahrádkách 1617, 288 02 Nymburk, tel. 731 150 383, info@vega-l.cz; <http://www.vega-l.cz/>
Více na: <http://lidice.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=578552>

Bytostně nenávidím válku a vlastně z tohoto aspektu jsem dělala celý tenhle pomník a jsem přesvědčena, že lidstvo přijde k rozumu a válku postaví mimo právo, mimo zákon. Přála bych si dohody, které by válce zabránily... Lidé ke mně přicházejí se svými osudy. Každý je velice sdílný. Za prahem tohoto ateliéru nechávají lidské slabosti a vstupují s nahou duší, jakoby přišli k nějaké pobožnosti. Snad je tady oltář v tom nejprostším slova smyslu lidské práce. Co bych mohla říci o sobě? Snad, že jsem docela obyčejná. Vid', Pišto! (pes)

Z knihy Můj život byl...

Můj život byl jen několik marných kroků z hlubiny dávných let do hlubin budoucích časů můj život byl jen výkřik miliónů hlasů...

Žila jsem jenom pro jediný cíl – aby nebylo nikdy zapomenuto nejmenších mučedníků války – i tehdy, až války už nebudou... Vím, že nebudou – proto jsem žila...

Z básně Marie Uchytlové-Kučové

Zajímá-li vás, čím a jak žila a tvořila Marie Uchytlová-Kučová, zajděte si do naší knihovny. Kniha Můj život byl... je naším novým přírůstkem.

jjv

V masopustním rejí s vůní jitrnic...

Jako děti jsme propukaly v jásot, když strýc napsal, že čuníkovi je už chlívěk těsný a že nastal ten správný čas ho skolit. Věděly jsme, že příbuzenstvo z různých koutů naší domoviny se sjede na rodinný potlach, vábeno vidinou většinou nijak zdravých, leč pohříchu chutných pochutin. Jelítek, jitrnic, tlačanky, ale také pravých českých buchet, tetinou zručnou rukou plněných tvarohem, mákem i povídky.

Hnání touhou mlsných jazyků a radostí, že se zase uvidíme, jsme v doprovodu rodičů vyzbrojených lékem mírnícím následky obžerství a přemíry mastnoty – domácí slivovici, uháněli na Mostecko.

Těšily jsme se na podívanou, která sice začínala smutně – popravou chrochtala – nicméně pokračující usilovnou prací našich biologických stvořitelů a početných tet, strýců, starších bratranců a sestřenic, na niž navazovaly průběžné lukulské hody, pro některé končící obtěžkaným žaludkem a následkem tekutých švestek také značně nejistou chůzí.

Ono divadlo zvané MASOPUST, jsme si všichni vychutnávali od prvního okamžiku, kdy se rozlétly dveře chlívku, z nichž vyrazil pašík tušící, že jeho poslední hodinka se blíží. Starší z dětí srdnatě přihlížely, jak mu řezník k naducané hlavě přikládá řeznickou pistoli, ti menší schovávaly hlavy pod rodičovskou paží. V kotlích bublala voda, na stole se blýskaly nabroušené nože, tety chystaly špejle, zatímco chlapi nebožtíka tahali na trojnožku. A v tom organizovaném mumraji jsme zcela neorganizovaně překáželi my, kluci a holky.

Masopusty posledních let kvůli všelijakým nesmyslným zákazům vrchnosti postrádají onen prastarý a po generace udržovaný půvab. Z mnoha vesnic se zcela vytratily. V Ledčicích se, naštěstí, tradice zachovává, a tak jsme ani letos o masopustní kratochvíli nepřišli.

Nože jako břitva, hromady cibule a česneku, křen měl ten správný říz, takže vejmrda skotačivě škádlila jazyk. Koláče a další sladké laskominy si rychle našly cestu k malým i velkým mlsounům. Hospodářský dvůr za obecním úřadem vřel nejen vodou v kotlích, ale také neutichajícím ruchem. Zručné ruce špejlovaly, jiné krájely maso na guláš, další koulely játrové kuličky do polévky... Ve stodole se postupně scházeli Ledčičáci i přespolní, aby ochutnali z dobrot, o jejichž přísun se starali rovným dílem muži i ženy vybíhající tu z místnosti, kde se vařil guláš či startující od kotlů, z nichž se linula vůně ovaru a pak jitrnic, jelit... Řada přišla také na bílou polévku i prdeláčku s kroupami.

Odpoledne se vesnicí vydal průvod masek, aby se po zdolání nikým nepředepsaného okruhu zase vrátil k úřadu. Smrtky, kůň, červená Karkulka, vodníci z ledčických rybníků... Všelijaká havěť se sešla. I různá strašidla a ježibaby.

Večer ve stodole se nesl hlavně pod taktovkou Antonína Salače a jeho kapely. Zpívalo se, pilo a hodovalo dlouho do noci. Všichni se dobře bavili a po svém utužovali sousedské vztahy. Prohloupil jen ten, kdo nepřišel.

Díky dobrovolníkům, kteří se o krásný den postarali svou obětavou prací, jsme si mohli notovat:

*Masopust držíme
nic se nevadíme pospolu.
Proč bychom se hádali,
když jsme se tak shledali poznovu!
V dobrém jsme se sešli,
rádi jsme se našli pospolu.
Dříve než se rozejdem,
ještě sobě zapějeme poznovu!*

Víte, že?

Rej masek má opravdu starou tradici. Z knihy Aleny Vondruškové, nazvané České zvyky a obyčeje (Albatros, 2004) se dovídáme, že masky bývaly a jsou pořád velice pestré. Zejména zvířecí patří k hodně starým. Pocházejí z doby před rozšířením křesťanství. Ostatně, lidi od pradávna lákalo brát na sebe podobu zvířat a s ní i jejich vlastnosti – sílu, lstivost, dravost odvahu

a další, které jim připisovali. Masky zvířat se v Evropě používaly po celý středověk. Především v čase zimního slunovratu a v zimních měsících. Dokonce se objevovaly v kostelích a chrámech, do nichž se lidé chodili nejen modlit, ale také zpívat a tančit. Stovky let se církevní hodnostáři kvůli tomu rozčilovali a vydávali všemožné zákazy, nedovolující zábavy ve svatostáncích a na hřbitovech. Nejstarší se dochovaly z 6. století a poslední z poloviny 16. století. Teprve v době rekatolizace, tedy obnovování vlivu katolické církve v českých zemích (zhruba od poloviny 17. do poloviny 18. století), se církvi podařilo chození masek o vánočních svátcích poněkud omezit. Vánoce v jejím chápání představovaly svátky klidu, rozjímání a radosti

z narození Krista.

V průběhu staletí se reje masek omezily převážně na masopust, který byl vždy rozverný. Se zánikem spousty lidových zvyků a obyčejů se pozvolna vytrácely také maškary. Znovu se začaly objevovat v poslední čtvrtině předminulého století. Zásahu na tom měli národopisci a další nadšenci, kteří v lidových zvycích viděli způsob ovlivňování českého vlastnictví.

O tom, jak vypadaly jednotlivé druhy masek v dávných dobách, máme poměrně chabou povědomost. Naše znalosti sahají stěží do 19. století. Je možné, že některé masky, jež jsou v současnosti základem každého masopustního průvodu, neexistovaly nebo měly zcela jiný vzhled.

Znáte je?

MASOPUST

V některých průvodech bývá maska Masopusta centrální postavou. Jeho kostým je zhotovován ze spousty barevných odstřížků látek – čím pestřejší, tím lepší. Na hlavě mívá červenou čepici či klobouk. Role Masopusta končíva špatně – většinou oběšením nebo utopením, případně jinou formou „smrti“.

Turek

Byli většinou čtyři, dva modří a dva červení. Vysoké čepice s pentlemi mívají ozdobené krepovými růžičkami, oblékají si bílé rukavice, bílý šátek a jezdecké boty. Hodně tancují, a proto se do těchto masek nejčastěji oblékají mladí chlapci.

RAS

Skuteční rasové byli ještě v 19. století pro každou vesnici nezbytní. Likvidovali zdechliny. Prostě fungovali podobně jako dnešní veterinární dohled. Někdy léčili i lidi. Ras mívá bílý oblek s červenými knoflíky a doplňky, někdy škrabošku a doktorský fonendoskop. Léčí, rozdává tablety. Jeho nejdůležitějším úkolem je poprava kobyly nebo jiné masky na závěr průvodu.

KOMINÍK

Na sobě mívá typický kominický oděv a nosívá žebřík. Dříve prohlížel pece a sporáky, jestli tam hospodyně nezapomněla pekáč s nějakou dobrotou. Co našel, okamžitě zabavil.

KLIBNA

Nebo také šiml, kobyly, koníček. Většinou byli k vytvoření této masky potřební dva dobrovolníci. Jeden dělal hlavu a přední nohy, druhý se opřel o prvního, a stal se hřbetem, zadkem a zadními nohama. Přes sebe měli plachtu. Hlava bývala vyrobená z plátna vycpaného senem. První ji měl nasazenou na hlavě.

V současnosti jsou oblíbené postavy z pohádek, dětských knížek a filmů. Především princezny, králové, Sněhurky, Kašpárky, vodníci, Pipi Dlouhá punčocha nebo včelka Mája či beruška.

Stojí za to si přečíst

Alena Vondrušková, České zvyky a obyčeje

Bohatě ilustrovaná publikace přináší ucelený přehled našich svátků, zvyků a obyčejů. Ke každému ze svátků a zvyků, k těm známým i těm, na které se už pozapomnělo, najdete v této malé encyklopedii komentář, ilustraci, informaci o jeho původu i o způsobu, jak se slaví a jaké rituály jsou s ním spojeny. Příručku ocení nejen mladí čtenáři, ale jistě i velká část dospělých. Knížka je doplněna rejstříkem, seznamem doporučené literatury a odkazy na užitečné instituce.
<https://www.kosmas.cz/knihy/122386/ceske-zvyky-a-obyceje/>

Hodné čarodějky? Kdo to kdy slyšel!?

*Kdo na ten nápad přišel?
A přece je jich hodně,
možná bydlí vedle v domě...*

Třeba zrovna ve vašem sousedství. Možná to ani nevíte. Čarodějnice přece vůbec nemusejí být baby proradné a zlé! Ostatně na našem fotbalovém hřišti jsem o filipojakubské noci na žádnou mrchu nenarazila. Fakt! Naopak, pobíhaly tady dobře naladěné čarodějnice malé, větší a ještě větší. Nedávno narozené, i ty, co pamatují staletí. Věřte nebo ne, všechny si rozuměly.

Všimla jsem si, že ty mladší se dokonce zapojily do sportovního klání, které tu bylo pro děti připraveno. Holky čarodějné si poradily, jak uměly. Holenkové, ono to není jen tak v sukni skákat v pytli. Při házení na terč se plandající oděv také plete pod nohy... Občas se legálně podvádělo, když maminky pišišvorům sotva odrostlým plenkám pomáhaly shodit míčkem barevný váleček či „napíchnout“ kroužek na stojánek. Důležitější než drobný podfuk ovšem bylo, že nejmršavější soutěžící se nebáli do souboje se staršími zapojit. Opékaly se buřty, povídalo se a možná někde v šeru zákoutí i čarovalo. Kdo ví?

Jedno, milé čarodějky nechápu. Proč na pozvánce na sabat byla volba královny sabatu, když jsme všechny stejně krásné a půvabné? Každá z nás by mohla „velet“ hostině. Někdo chce asi mezi námi nadělat rozbroje. My se však nedáme! A také mi vadilo, že v plamenech krutou smrti hynula jedna z našich sester. Tahle tradice není zrovna příjemná. Víím, že vám také ne, milé kolegyně. Upřímně, smrtelníci by si už konečně měli uvědomit, že k pálení by se hodily spíše jejich špatné vlastnosti – zloba, zášť, nenávisť, závist, škodolibost... Mám pokračovat? Raději ne, stránky Novinek by nám nestačily. Raději ať si zopakují naše dějiny a zamyslí se sami nad sebou.

Pálení čarodějnic patří k doposud velmi živým zvykům. Filipojakubská noc z 30. dubna na 1. května je jednou z magických nocí, kdy prý měly zlé síly větší moc než jindy. O půlnoci, před sv. Filipem a Jakubem, mohly škodit lidem a daly se nalézt i četné poklady. Aby se hledající před silami bránil, musel mít při sobě květ z kapradí, svícenou křidu a další předměty. Lidé věřili, že v povětří poletuje spousta čarodějnic, které se slétají na sabat. Proto se této noci říká „noc čarodějnic“. Už naše staré sestry čarodějnice se před sabatem natíraly kouzelnými mastmi, s jejichž pomocí pak mohly létat na košťatech. Taková košťata bývala zhotovena z jasanového dřeva, vrbových a březových proutků. Mladší současnice už používají modernější stroje. Dokonce s navigací. No, nic proti pokroku. Nehodlám ho zastavovat, byť kouzlo na to znám,

nicméně sama zůstanu u starých pergamenových map a vrbového košťátka, které mi už pár století dobře a spolehlivě slouží.

Při reji se volila královna sabatu, která potom vládla hostině a tanci - „čarodějnickému kolu“ - to se tančilo pozpátku. Ráda bych věděla, zda by to lidé dokázali! Jídla vypadala sice lákavě, ale byla bez chuti a hlad nezahnala. Nesměl chybět ani kotel plný žab a hadů stejně jako nádoby s jedy. Čarodějnice se tu, jak lidé kdysi věřili, s oblibou proměňovaly ve vlky, psy a jiná zvířata a vyprávěly si, co všechno zlého se jim od posledního setkání podařilo lidem natropit. Tuhle pomluvu jsem objevila na internetu. Se zlou se potáže troufalec, který ji tam dal. Taková nehorázná lež! Víc zla si nadělají lidé sami mezi sebou. Jejich snaha všechno svalit na nás, mi přijde dost ubohá a dětinská.

Jistě, najdou se mezi námi i čarodějnice, které sem tam nějakou neplechu způsobí, ale to nestojí za řeč. Drtivá většina z nás živáčkům pomáhá. Jsme znalé tajemství bylin, umíme zahánět nemoci a napravovat zlomeniny... Bylinkářky - vědmy se vyznají v tajích přírody. Vědí mnoho o působení rostlin, hub, kamenů, kovů, drahokamů, ale i barev a vůní a umějí to používat lidem ku prospěchu. Lidé si ty věcička hojně nakupují. Jen těch aromalampiček co je na trhu, různých vonných olejů do nich.

Našla jsem o nás veršovánky, které dokazují, že jsme v podstatě normální ženské.

Ježibabo, ježibabo!

*„Ježibabo, ježibabo, kam letíš
na svém novém smetáku?“
„Nevidíte? Na nákup!“
„Ježibabo, ježibabo, a co jíš?“
„Nemám zuby, tak teď k stáru
sním jen díry v ementálu.“
„Ježibabo, ježibabo, a pít smíš?“
„Kdepak! Jenom když mám hosta,
dám si sklenku octa.“
„Ježibabo, ježibabo, a kde spíš?“*

*„Na mraku si ustelu
a spím jako v hotelu!“*

(FYLEMANOVÁ Rose, překlad Pavel Šrut, Verše z celého světa, časopis Sluničko)

*Že prý jistá ježibaba
každé ráno chytí švába.
A pak prý ta stará witch
dává si ho na sendvič.*

(Anglický jazyk pro předškoláky i malé školáky. Praha: SVOJTKA & Co., 2004)

Za rok se na sabatu sejdem zase. Tradice je tradice. Na internetu jsem našla – bez čar a kouzel – stránku Metodický portál, inspirace a zkušenosti učitelů <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/2010/SLET-CARODEJNIC.html> a také pracovní listy pro učitele jako námět pro práci s dětmi <https://www.obrazky.cz/carodejnicepracovnilisty>. Podívejte se na ně a uvidíte, že jsme v podstatě dobračky. Jsem zvědavá, zda si nás některé dítko do příštího pálení hezky vybarví.

Zdravím všechny živáčky i vás, sestry a odlétám do temných lesů, kde už několik set let spokojeně přebývám.
Za rok na shledanou!

jv

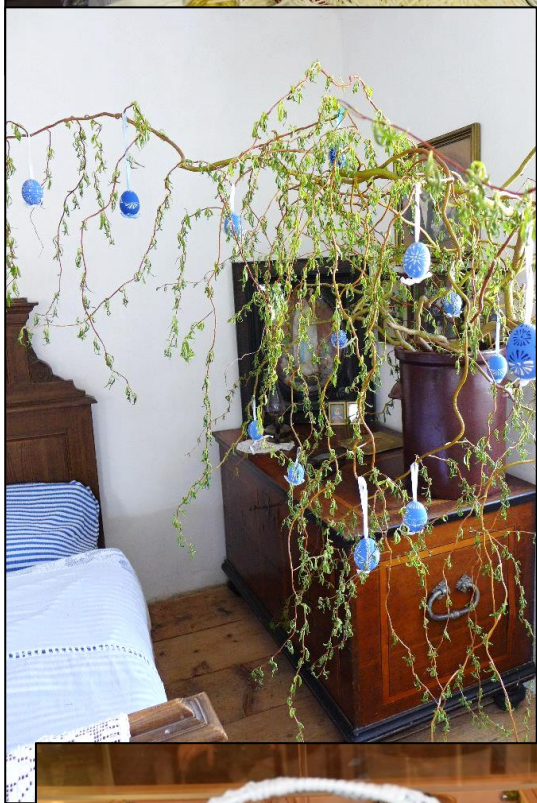
Oužická osma

JSDH Ledčice 6. května 2017 obhájili první místo ve 12. ročníku OUŽICKÉ OSMY. **Blahopřejeme!**

Výstava kraslic a velikonoční jarmark

Obec Ledčice ve spolupráci s Galeríí kraslic Libotenice, uspořádala velkou výstavu kraslic výtvarníků, kteří jsou sdruženi v Asociaci malířů a malířek České republiky. Všichni, kdo navštívili kulturní centrum naší obce v době od 9. do 17. dubna, se mohli pokochat, jakou krásu lze vytvořit na malém kousku vápenné skořápky. Pravda, výjimkou nebyla ani pštroší vejce. Zatímco ve velkém sále U Cinků jste mohli zhlédnout umění profesionálů, a to i naživo, o něž se postaraly maléřečky v dobových krojích přímo z Libotenice, vedle v prostorách našeho malého muzea byly k vidění ukázky prací místních žen, které se zároveň zasloužily i o uspořádání velikonočního jarmarku. V neděli 9. dubna od 16 hodin zazněl v kostele sv. Václava Jarní koncert, dirigoval Jakub Kydlíček, zpíval a hrál Ledčický příležitostný sbor a sólisté spolu s orchestrem.

Socha Josefa Švejka odhalená v Kralupech nad Vltavou 20. 5. 2017

Mým národům!

Na vědomost se tímto dává:

20. května 2017 bude v Kralupech nad Vltavou
před radnicí slavnostně odhalena socha
Mému dobrému vojáku Josefu Švejkovi

Slavnostní program bude zahájen ve 14 hodin
Hudbu a zpěv obstará Švejk & C. a k. ŠRAML

Bohaté občerstvení zajištěno

Vstup volný

Vyzýváme všechny, aby se dostavili v čistém a střízlivém stavu.

František Josef v.r.

STAROČESKÉ MÁJE

Odpoledne v sobotu 27. května svítilo sluníčko na šmolkově modré obloze ze všech sil, aby mohly v Ledčicích proběhnout v předletním počasí tradiční staročeské máje.

Den dětí

Jako každoročně jsme v sobotu 3. června oslavili svátek dětí sportovními soutěžemi na hřišti před budovou základní školy. Poprvé jsme zaznamenali rekordní účast, která čítala minimálně 110 dětí. Součástí Dne dětí byla i prezentace techniky vojáků v záloze, lečtických hasičů, hasičů letiště Aero Vodochody a záchraného vozidla Asociace samaritánů ČR.

Touto cestou bychom chtěli poděkovat všem zástupcům složek záchraného systému, jmenovitě pak Radku Budkovi, Karlu Královi a Ladislavu Michovskému mladšímu, kteří prohlídku techniky zajistili. A samozřejmě také poděkování patří členům JSDH Ledčice, nejen za pěnu, na kterou se děti velice těšili a všem, kdo se na organizaci a uspořádání Dne dětí podíleli.

ŠKOLNÍ OKÉNKO

Den slávy v ledčické škole

V úterý 28. února v osm hodin ráno zazvonil zvonek u dveří a ozvalo se: *Tak jsme tady! Zavedete nás do Vaší tělocvičny?* Ledčická tělocvična se zanedlouho zaplnila velmi příjemnými mladými sportovci. V devět hodin už měli vše nachystané a my jsme mohli dorazit za nimi. Naši žáci vcházeli oblečení v rozlišovacích dresech, postupně usedali jeden po druhém na přichystané žíněnky uprostřed tělocvičného sálu a netrpělivě čekali, co bude následovat.

Postupně se všem představili: **Vojtěch Svárovský** (úspěšný hráč házené v Mladé Boleslavi), gymnastka **Lucie Martincová**, fotograf **Josef Dvořák**, **David Novotný** (hokejista za Hradec Králové), **Jim Dohnal** (profesionální parkourista, kaskadér a herec) a jako posledního jsme zatleskali hlavnímu hostu **Petru Pilátovi**, freestylemu motokrošáři (mistru Evropy).

Dalším vítaným hostem, který na tuto velkou akci dorazil, byla i paní starostka Jiřina Michovská. Z tělocvičny jsme odcházeli v půl dvanácté plni nejen krásných dojmů, ale i obtěžkání krásnými cenami a zahrnuti velkou řadou podpisů. Na jaře budeme opět plnit disciplíny a snažit se tak získat diplom a odznak. Snad se to většině z nás podaří. Ať žije Sazka Olympijský víceboj!

Má léta na ledčické škole

První rok byl fajn. Nic se nebralo vážně. Učili jsme se abecedu a čísla. Ve druhé jsme měli malou násobilku. Četli jsme knihy. Na vysvědčení byly samé „ruské pětky“...Pápa, paní ředitelko. A těšíme se na novou paní učitelku...

Třetí třída byla asi nejdivnější a nejtěžší. A ta čtvrtá byla obtížná, ale skvělá byla škola v přírodě. A pátá je už smutný konec. Tahle škola byla skvělá, ale už se těším na gympl. Líbilo se mi tu, protože dobře vaří, jsou tu skvělé soutěže a paní učitelka je skvělá. Nevím, jak ostatní, ale za mě 14/15 jistě dostane.

Teo Nová Ves

Od první třídy (nebo spíš od školky) se mi tady líbilo. Každá škola v přírodě byla super. Kamarádi jsou tu skvělí. Učíme se tady v největší pohodě, i když někdy drsně, ale jen někdy. Přijde mi, že tenhle poslední rok uběhl šíiiiiiíleně rychle. Chtěla bych být zase v té mé první třídě.

Naše učitelka je – nejmilejší, nejlepší, nejhodnější učitelka ze všech. Paní družinářky s námi vyrábí a jsou strašně hodné. Paní ředitelka s námi cvičí tanečky a vystoupení na dětské dny. Paní kuchařky nám vaří výborná jídla a paní uklízečka nám vždy na zahradě zapne vodu, aby nám nebylo horko. Teda když horko je ☺.

Za to vám mooooooc děkuji. Díky vám jsme prožili krásných pět let na této škole. Nikdy na tuhle školu nezapomenu.

Nelka Ledčice

Do školy jsem nastoupila o rok dřív, tak se mi zpočátku všichni posmívali. V 1. a 2. třídě nás učila paní ředitelka. Všechno se zlepšilo a paní učitelku jsme dostali výbornou. Ty tři roky, co ji máme, je na nás moc hodná a spravedlivá. Snaží se, aby nás učení bavilo a to se jí povedlo.

V 1., 2., 3. a 4. třídě jsme měli v družině paní družinářku, která učí i HV, PČ a TV. V páté třídě jsme byli rozděleni na dvě družiny – 1., 2. a 3. třída a pak 4. a 5. třída. Paní kuchařky vaří výborně, jsou k nám moc milé. Potom je tu velmi výkonná paní uklízečka, která je také vždycky velmi spravedlivá.

Nezapomenu na skvělé školy v přírodě, Noci s Andersenem, na překvapení, na dny dětí... Máme tu také hodně zvířat. Už se tady prošťídali šneci, strašilky, morče, želvy, králík a švábi.

Anežka Nová Ves

Líbí se mi tu hodně moc (např. Noc s Andersenem, bojovka, překvapení, to je moje, je to super), je tu krásně.

Naše učitelka je nejlepší na světě. Je nejmilejší a nejhodnější. Každý všední den ji vidám a je to můj zážitek. Nepotřebuju atrakce, hrady a výlety. Mám paní učitelku. Líbila se mi škola v přírodě, byla tam sranda a bavila jsem se. Nebo dětský den. Je tu všechno výjimečné (přistoupila jsem na začátku čtvrté třídy), i známkování. Paní učitelka se snaží, abychom měli samé jedničky, proto jí mám ráda.

Maruška Velvary

Na této škole se mi nejvíce líbilo to, že jsme pořád jezdili na výlety a měli jsme neustálou zábavu. Naše paní učitelka nám vždy udělala z učení zábavu, vše nám vysvětlila a naučila. Je strašně milá a hodná. Paní ředitelka nám pořád vymýšlela nové výlety a zábavu. V družině jsme se také nenuďili – buď jsme si hráli nebo jsme vyráběli.

Také je tu spousta kroužků. Také tady byla spousta kamarádů. Z této školy jsem si odnesl spoustu výtvorů a zážitků. Je tu také nově udělaná zahrada. Nejraději bych tu byl ještě. Škoda, že nemohu.

Dáda Kleneč

Pohled do historie

Pan učitel Alois Saidl

Povinnou docházku do základní školy pro všechny děti v Čechách ustanovila **Marie Terezie**. Školská reforma, formulovaná Všeobecným školním řádem ze dne **6. 12. 1774**, vyjádřila poprvé v historii zájem státu na vzdělání veškerého obyvatelstva. Všeobecný školní řád, který slovy císařovny vyzýval rodiče, aby své děti ve věku 6 až 12 let posílali do školy, samozřejmě počítal s tím, že v nově zřizovaných školách bude základní metodou hromadná výuka. V té době se jednalo o výraznou pedagogickou novinku, neboť v dosavadní běžné praxi převažovala výuka individuální. Učitel hovořil s jedním žákem, tomu kladl otázky, dával mu určitý úkol a ten pak kontroloval. Povinná docházka pro všechny děti do dvanácti let byla tehdy šestiletá, s výjimkou pro letní období, kdy děti na vesnici pomáhaly při polních pracích, a proto se nemusely školní docházky zúčastňovat. V reformách školství pokračoval i syn Marie Terezie, **Josef II.**, který rozšířil síť škol tak, že na každých devadesát až sto žáků musela být jedna škola. A tak téměř v každé vesnici byla zřízena **triviální škola**, kde se učilo triviu - čtení, psaní a počítání, dále se vyučovalo náboženství a základy praktických profesí. Zpočátku vyučovali hlavně vojenští vysloužilci nebo místní řemeslníci, kteří uměli číst, psát a počítat. Později se podařilo vychovat kvalifikované učitele.

Roku **1869** vyšel nový školský zákon. Byla zavedena osmiletá školní docházka pro chlapce i děvčata. Učivo na **obecných školách** se rozšířilo o přírodopis, zeměpis, dějepis, měřičství a tělocvik. O školství již nepečovala církev, ale povinné vyučování náboženství zůstalo. V každé školní obci nebo v obcích, odkud chodily děti do jedné školy, se volila místní školní rada. Rada se

starala o hmotné zajištění školy a učitelé byli zaměstnanci státu.

Díky velkému úsilí, energii a neutuchajícímu elánu mladého ledčického starosty, sotva třicetiletého **Antonína Husáka**, vlastence a buditele, který dbal, o kulturní a společenské dění ve své obci, se podařilo, že na vyvýšené části návsi těsně přilehlé ke zdejšímu svatostánku byla konečně také v Ledčicích během několika měsíců roku **1886** vybudována krásná škola, důstojný stánek vědění. Starosta Husák byl člověk velmi pokrokového smýšlení, jehož krédem se stalo heslo, že „*škola jest obrazem obce své*“. Svými současníky byl velmi ctěný a vážený, takže jeho jméno je právem a po zásluze uvedeno zlatým písmem na čestném místě mramorové pamětní tabule školy.

Také osobnost prvního řídícího učitele, tehdy pětatřicetiletého **Josefa Plafse**, naplňuje naše představy o starých českých učitelích, horlivých a obětavých vlastencích, kteří v dětech probouzeli lásku k vlasti, úctu k historii svého národa, pěstovali v nich hrdost, dobrý vztah k práci, k lidem, k přírodě a kteří byli kdykoliv připraveni pomoci a poradit. Jeho nástupce, **Alois Saidl**, v Ledčicích učiteloval plných šestadvacet let a doslova všechen svůj čas věnoval dětem, zcela v intencích následujících veršů:

BŮH DEJŽ, BY CÍTIL ČECH, ŽE ČECHEM JESTI,
BY ZVUČNĚ ZNĚLA SLOVA MILENÁ:
Ó SLÁVA TOBĚ, MÁTI, ŠKOLO ČESKÁ,
Ó SLÁVA TOBĚ, DRAHÁ VLASTI MÁ

Díky nezištnosti pana Štěpána Horálka, veltruského sběratele starých pohlednic, jemuž je historie koníčkem, se mi dostalo do ruky několik velmi zajímavých dobových materiálů. Mezi nimi je i sbírka pamětních školních fotografií, plakátků, vysvědčení a dalších písemností. Snad nejvíc mě zaujalo pojednání nazvané „*Běh mého života*“, v němž pan učitel Saidl v několika řádcích „shrnu“ celou rodinnou historii. Dovolím si sem jeho text přepsat: „*Po ukončených studiích dostal jsem se dle svého přání na Podřipsko. Patnáct let působil jsem v Černoušku (poslední rok jako zatímní řídící na čtyřtřídce), pak dvacet šest roků jako řídící na dvojtřídce, později trojtřídce v Ledčicích. V roce 1900 jsem*

se oženil výhodně, nezakusil jsem hmotných nesnází životních a bez újmy mohl jsem dáti své čtyři děti vzdělání a slušně vybavit. Nejstarší dcera je profesorkou moderních řečí, t. č. v Pardubicích, druhá má vrchního železničního adjunkta v Ústí nad Labem, třetí provdala se za technického úředníka v Praze a nejmladší syn jest úředníkem u berní správy ve Vansdorfu. Dosud po celý život mně neobyčejně přálo zdraví, a tak jsem dle sil svědomitě pracoval ve škole. V životě veřejném působil jsem dosti horlivě přednáškami, hudbou, zpěvem, divadlem, zakládáním knihoven, spolků vzdělávacích a humanitních. I publicisticky byl jsem činným. Vůbec celé moje působení směřovalo k uskutečnění našeho národního ideálu – samostatnosti. V roce 1925 byl jsem dán k své žádosti na odpočinek, který trávím se svou ženou spokojeně pod vlastním krovem ve Veltrusích.“

Mezi výše zmíněnými písemnostmi jsem objevila **pozvánku z 12. září 1886** podepsanou starostou Husákem, která pan učitele Saidla, tou dobou působícího v Černoučku, zvala na slavnostní posvěcení nové ledčické školní budovy uskutečněné 19. září téhož roku. Jestliže dobře počítám, tomu lístku (dnes už hodně chatrnému) je plných 131 roků. Stejně zajímavý je také dobový plakátek zvoucí jménem ledčického učitelstva na přednášku o Krkonoších, na němž je dnes úsměvná poznámka „Žádá se kvůli jasnosti obrazů v sále nekouřiti“. Další plakát pro změnu láká na koncert a Saidlovu přednášku o potřebnosti vzdělávání. Pozoruhodná je také jeho platební knížka, ve které je možné vyčíst, že učitelský plat v roce 1900 činil zhruba 2000 korun.

ip

Pohádka o krásné Rézi

Můj tatínek vlastnil velký stříbrný medailon na dlouhém umně propleteném řetízku s reliéfním profilem krásné dámy. Čas od času mi ho ukázal a já si říkala, že jednou zjistím, jak ta hezká paní žila. Věděla jsem od tatínka, že se jmenovala Marie Terezie a byla císařovnou. Možná, že by si rád přečetl následující řádky... Začnu jako v pohádce: *Dávno, dávno již tomu, plných tři sta let, co se narodila jedna krásná zlatovlasá princezna...*

Marie Terezie z rodu Habsburků, celým jménem **Marie Terezie Walburga Amálie Kristýna**, bývá označována také jako „*císařovna Marie Terezie*“. Ve skutečnosti se ale jako žena nikdy nemohla stát vládnoucí císařovnou Svaté říše římské. Císařem byl 13. září 1745 zvolen její manžel František I. Štěpán Lotrinský, čímž se ona stala „pouhou“ císařskou manželkou (z toho důvodu se této „formality“ ve Frankfurtu nad Mohanem odmítla zúčastnit). Marie Terezie nebyla jen hrdou dcerou císaře a významnou panovnicí, ale stala se i pyšnou matkou dvou císařů, Josefa II. a Leopolda II., a „dodavatelkou“ několika manželek význačným evropským královským rodům. Dynastické sňatky jejích potomků jí v té době vynesly titul **tchyně Evropy**.

Marie Terezie česká a uherská královna (1740-1780) a na základě takzvané **pragmatické sankce** (což byl zákon, jakési řešení z nouze, jež připouštělo i případné dědění královské koruny „po přeslici“, tj. po ženské linii) vládkyně habsburské monarchie, přišla na svět **13. května roku 1717** ve Vídni jako nejstarší dcera císaře a krále Karla VI. a Alžběty Kristýny Brunšvické, ale zároveň i jako dědička habsburské monarchie. Nemohlo tomu být jinak, neboť Karel VI., její otec, byl totiž posledním mužským příslušníkem dynastie (jeho rod jím

tedy vymřel po meči). Marie Terezie byla pokřtěna hned první den svého života. Její jediný bratr Leopold zemřel ve věku necelých sedmi měsíců (ještě před jejím narozením). V roce 1730 zemřela i nejmladší, teprve šestiletá, sestra Marie Amálie. V důsledku výše zmíněné pragmatické sankce z roku 1713 byla Marie Terezie de facto předpokládanou dědičkou habsburských zemí (tzv. rakouského dědictví).

Dětství a mládí Marie Terezie bylo velmi šťastné – „*princezna Rézi*“ byla překrásná temperamentní zdravá dívka kyprých tvarů, s „*vlasý zlatými jako len, bílými zuby a bystrými modrými očima*“, oplývající zvláštním kouzlem výjimečné ženy, čemuž bychom dnes asi řekli sex – appealem. S nadšením se zúčastňovala všech dvorských slavností a událostí. Přitom však nezanedbávala ani svoje **vzdělání**. Od mládí ji vychovávali jezuité. Kromě hlavního předmětu, kterým bylo náboženství, se učila matematice, dějinám, latině, francouzštině a němčině (mluvila ráda odposlouchanou „vídeňskou němčinou“, česky se ale nikdy nenaučila), zajímala se o klasickou literaturu, dostávala hodiny kreslení, tance (milovala menuet) a hudby. Oblíbenou květinou Marie Terezie byl řebčík královský. Vídeňský augustiniánský kostel se stal **12. února 1736** svědkem velkolepé události. Devatenáctiletá dědička zemí habsburské monarchie, krásná Rézi, kráčela ve svatebních šatech k oltáři, kde na ni nečekal nikdo jiný než její milovaný **František Štěpán I. Lotrinský**. Marie Terezie se velmi ráda provdala za tohoto sympatického, veselého, společenského

a nekonfliktního korunního prince lotrinského vévodství, (milovala ho prý již od svých pěti let, přestože šlo v podstatě o sňatek podle tehdejších zvyklostí předem domluvený). To, co následovalo, by mohlo sloužit jako ukázka pravého **manželského štěstí**: při vášnivé svatební noci se pod nimi zřítla jejich manželská postel. Tatiček Karel VI. prý tehdy svému zeti napsal: „*Kéž by se vám nestalo nikdy nic horšího! Jenom ale moderato – nepřehánějte*“. Povahou dobrosrdečný František Štěpán se své energické a chytré ženě do vládnutí vůbec nepletl. Využíval svého podnikatelského talentu a úspěšně hospodařil na jižní Moravě a Nitransku. V tomto směru byl doslova geniální – podporoval manufaktury, kde preferoval netradiční odvětví jako tkaní bavlněných látek a výrobu majoliky. Rodinný majetek zveleboval, ale měl slabost pro štíhlé brunetky, což jeho plavovlasou ženu rozčilovalo. Nepomáhaly nářky, výčitky, hýčkáni či trucování. Rád dobře jedl, miloval společnost a měl stejně jako jeho žena sklon k otýlosti. Marii Terezii říkával mazlivě „*moje Rézi*“ a ona jemu „*Myšáku*“ či „*můj drahý starý*“. Na svět začali přicházet první Rézini a Františkoví potomci. Do roku 1740, kdy zemřel Karel VI., a kdy se tudíž Marie Terezie na základě pragmatické sankce **ujala moci** nad habsburskou monarchií, se narodily tři děti (dvě z nich zemřely) a panovnice čekala čtvrté. Bylo jí třiaadvacet a o řízení státu nevěděla prakticky nic. „*Konečně mají Habsburkové na trůnu muže – tento muž je žena!*“ prohlásil prý Friedrich II. o Marii Terezii. Dobře věděl proč. Na prvním místě byl pro ni Bůh, poté říše, rodina a nakonec ona sama. **Nástupnictví Marie Terezie** ale hned vzápětí zpochybnilo několik zájemců o bohatou říši: mezi prvními výše jmenovaný pruský král Friedrich II., ten už v prosinci roku 1740 zaútočil na Slezsko, další útoky pak přišly ze strany bavorského kurfiřta Karla Albrechta, Francie či Sasko – začala takzvaná **válka o rakouské dědictví** (1740-48).

Tato situace proměnila zprvu nejistou, křehkou, bezstarostnou a bezmocně působící ženu v hrdou, panovačnou a ctižádostivou panovnici, nepochybující o své vyvolenosti a odpovědnosti za země své dědičné monarchie. Marie Terezie se **ukázala celému tehdejšímu světu** jako nepoddajná, statečná a odpovědná vládkyně (přestože během bojů přišla o Slezsko, Kladsko a Parmu). Zbytek říše se jí ale podařilo pro habsburskou dynastii uchovat.

Roku 1741 se Marie Terezie stala i **uherskou královnou** (korunována byla 25. června roku 1741 v Prešpurku, později zvaném Bratislava) a od roku 1743 (korunována 12. května roku 1743 v pražském chrámu sv. Víta) také **českou královnou**, jedinou vládnoucí ženou v naší historii na českém trůně. O prešpurské korunovaci psal dokonce i Voltaire: *Marie Terezie tehdy ve jménu svého vytouženého právě narozeného syna (příštího vladaře Josefa II.) neohroženě vytáhla do boje. Se slzami v očích a s chlapcem v peřínkách přiměla členy uherského sněmu k přísaze věrnosti*. Dokonce prý malého Josífa štípla do zadečku, aby se rozplakal a „scéna“ tak byla ještě dojemnější. I toto je malý důkaz o tom, že Marie Terezie **uměla každé situaci využít** jako obranu proti neutuchajícím problémům, intrikám, úskokům a zradám, s nimiž se musela po plných čtyřicet let svojí vlády potýkat. A dokázala, co nikdo před tím nečekal: prokázala svou politickou obratnost a vrozenou inteligenci, uměla se poučit z proher, sázela na ty pravé lidi - dobře si vybírala mezi rádci - zkrátka stala se jednou z nejvýznamnějších osobností habsburského rodu. Přitom se chovala vždy „*žensky a mateřsky*“, aniž přitom ztrácela ze svého majestátu. Českou královnou, jak už jsem se zmínila, byla Marie Terezie korunována v Praze v roce 1743. Přestože Hrad navštívila osobně jen několikrát, provedla zde několik změn. Vkus měla vytříbený, což je dobře znát na císařské rezidenci, kterou tehdy byl zámek Schönbrunn, ale i na Pražském hradě, kam poslala vídeňského dvorního architekta Nicola Pacassiho, aby jej v letech 1755 až 1776 rokokově přestavěl. Bohužel, také rozprodala část hradních sbírek a vcelku velmi nelichotivě se zmínila o Svatováclavské koruně jako o „*šaškovské čepici*“. Marie Terezie po své korunovaci **navštívila 29. května 1743** také Veltrusy, které leží od Ledčic, „*co by kamenem hodil*“. O devět let později, v létě roku 1754 podnikla s manželem Františkem Lotrinským šestitýdenní inspekční cestu po českých zemích ve společnosti vojska, kavalírů a dam. V pátek **30. srpna 1754** dorazili oba panovníci manželé opět do našeho regionu (kromě Ouholic, kde obědvali,) zavítali znovu do Veltrus ke **dvoudenní návštěvě**. Z mimopražských návštěv se panovnice vždy vracela na noc na Hrad, ale tentokrát nocovala ve Veltrusích, kde se jí evidentně velmi líbilo a kde navštívila „*první vzorkový veletrh na světě*“. Poté věnovala hraběti Chotkovi velký rodinný skupinový portrét. Ten je na zdejším zámku uchováván s úctou a pietou dodnes. **Podrobnou novinovou zprávu** o návštěvě vladařského páru ve Veltrusích přinesly o několik dní později tehdejší české noviny vycházející dvakrát týdně jako „*Outerní*“ a „*Sobotní Pražské Poštovní Noviny*“. Text zněl: *Z Prahy 10. září. Strany posledního vynacházení se Jich Císařské Královské Milosti na hraběcím Chotkovském Ostrově ještě toto k oznámení přichází, že po přijatém obědě třicátého dne minulého měsíce srpna, nejvyšší pravené Jich Císařské Královské milosti nejmilostivější sobě oblíbiti ráčili to, jisté v zemi plozené, a rukou vyhotovené zboží, jenž od zdejších fabrikantů a kupců tam se přivezlo, a na tam se vynacházejících zámeckých placích co nejpěkněji vyloženo a spořádáno bylo, v nejmilostivější sočnění vzíti. Na kterémžto zboží zvláště nad jeho množstvím a rozličností, obzvláště co vlněného a lněného zboží se týče, nejvyšší zalíbení ukázaly, a nejenom rozličné věci z téhož zboží koupiti ráčily, nýbrž, i ty jistý, jimž nadpravené zboží patřilo, z ohledu jich vynaložené snažnosti, zlatými památnými penězi obdarovaly a je k políbení rukou nejmilostivěji připustili. Na to nejvyšší jim se líbilo, po tom tady tekoucím Moldavským ramenu po vodě se projížděti, nato pak po zemi zpátky k zámku, skrze co nejpěkněji osvěcené stromovní vysazení, se odebrati ráčily, a tam na tu co nejpěkněji osvěcenou zahradu, též z druhé strany řeky Moldavy, na ostatní osvěcení patřiti ráčily*.

V padesátých letech 18. století byla Marie Terezie vtažena do další války. Stalo se tak poté, co se jí podařilo, prostřednictvím hlavního rádce v zahraničněpolitické oblasti knížete Kounice-Rietberga, uzavřít s Francií protipruskou koalici. V této takzvané **sedmileté válce** (1756-63) Prusko uhájilo své slezské državy i velmocenské postavení v Evropě.

V roce 1765 zemřela „*lásko od dětských střevíčků až za hrob*“ - milovaný muž Marie Terezie, František I. Štěpán Lotrinský. „*V té chvíli panovnice oblékla černý vdovský šat, dala si ostříhat své dosud krásné vlasy, rozdala šperky a jako znak smutku nadále nosila jen perly*. Vždy ve výroční den smrti svého chotě sestupovala do krypty kapucínského kostela ve Vídni, kde byl František Lotrinský pochován. Když pak bylo nad její síly sestoupit po strmých schodech, dávala se

spouštět na laně ve speciálním sedadle. Jednou se stalo, že se s ní lano, už nízko nad zemí, utrhlo. Vladařka, které bylo třiašedesát let, prohlásila: František si mě tu už chce nechat. Za několik měsíců skutečně po jeho boku spočinula. “

Až někdy budete číst „zaručené pravdivé“ příběhy o milostných plotkách a erotické nenasyčenosti této navýsost věrné ženy nenávidějící promiskuitu (dobře věděla o záletech svého muže, jež ji urážely, ponižovaly a deprimovaly a na které nakonec rezignovala, neboť věděla, že se k ní vždy kajícíně vrátí), věřte, že opak je pravdou. Dokonce zřídila mravnostní policii. Legendární rokokový kavalír **Giacomo Casanova** o návštěvě metropole na Dunaji napsal: „*Kvůli císařovnině bigotnosti bylo zvláště obtížné udělat si radost. Celá legie tajných špehounů s krásně znějícím titulem mravnostních komisařů nelítostně pronásledovala ve vídeňských lokálech mladé dívky dlicí v mužské společnosti. “*

S Františkem I. Štěpánem měla Marie Terezie **třiadvacet dětí** (sedm se narodilo mrtvých, pět zemřelo v útlém věku, jedenáct se dožilo dospělosti). I přes to, že se František Štěpán občas zapomněl jinde, bylo manželství skutečně šťastné a plodné. Z jejich šestnácti živě narozených dětí, z nichž se dospělosti dožilo jedenáct, vzešlo několik evropských monarchů a dokonce dva císaři Svaté říše římské. Ti všichni také stáli na počátku **habsbursko-lotrinské dynastie**. Byli

to jmenovitě Marie Alžběta, Marie Anna, Marie Karolina, Josef II., Marie Kristýna, Marie Alžběta, Karel Josef, Marie Amálie, Leopold II., Marie Karolina, Johanna, Marie Josefa, Marie Karolina, Ferdinand, Marie Antoinetta (příští francouzská královna popravená jakobíny) a Maxmilián František. Po smrti milovaného manžela Marie Terezie učinila svým **spoluvládce** (a nástupcem) nejstaršího syna **Josefa II.** Ustoupila pak v roce 1772 jeho a Kounicovu nátlaku a rozhodla se účastnit tzv. prvního dělení Polska (tento akt si až do smrti vyčítala). Stejně tak nechala syna jednat v roce 1778, kdy Josef II. svým pokusem o připojení Bavorska k habsburské říši, vyvolal **rakousko-pruskou válku** o bavorské dědictví (1778-79).

Vleklé války, ale i dobří rádci panovníci přesvědčili, že její **říše je zralá k reformám**. Marie Terezie, přinucena neutěšeným hospodářským stavem habsburských zemí a zároveň ovlivněna novými myšlenkovými proudy (osvícenstvím), začala ve druhé polovině čtyřicátých let 18. století s postupným zaváděním osvěcenských reforem. Habsburská říše byla centralizována a byrokratizována. Byly uskutečněny reformy soudnictví (politická správa byla oddělena od správy soudní), trestní právo sjednotil tereziánský trestní zákoník, bylo zakázáno mučení při výsleších, zavedena evidence budov, pozemků a obyvatel (včetně povinného používání „příjmení“), v roce 1754 došlo k prvnímu sčítání lidu (v Čechách žily tři miliony), byly vytvořeny tereziánské katastry, byla prováděna modernizace armády, stavy byly zbaveny svého vlivu na zemské úřady, byla zavedena jednotná měna v celé monarchii (do oběhu přišly první papírové bankovky a začaly platit „tolary“), byl vydán robotní patent zmírňující postavení poddaných a velká změna se udála i ve školství zavedením povinné školní docházky. Ke znatelným změnám postupně došlo i v hospodářské oblasti – vyrůstaly manufaktury, byly vybudovány sítě zpevněných silnic, stavěly se pevnosti, špitály, chudobince, byla modernizována pošta i obchod a mnohé další. Vskutku hodně na jednu „slabou“ ženu. Na leccos už ale sama nestačila, respektive k tomu nenašla odvahu. Nový soudní řád vyhlášující rovnost všech občanů před zákonem byl ještě připravován s jejím vědomím, ale vydal ho až její syn Josef II., stejně jako dekret umožňující Židům přístup k vyššímu vzdělání, toleranční patent povolující jiná než katolická vyznání a patent rušící tuhé poddanství (tedy nevolnictví).

Císařovninu pozdější nadměrnou tloušťku zavinily nejen její mnohačetné porody, ale především její **záliba v dobrém jídle**. Dodnes se traduje příhoda s jejím osobním lékařem Antonem von Storckem - když už si nevěděl rady, jak svou paní poučit o nutné střídmosti, nechal si lokajem přinést kbelík, do něhož naházal „porci“ od všech servírovaných jídel a navrch nalil pivo, likér, víno a kávu. Výslednou nevábnost panovnicki ukázal se slovy: „*Takhle to teď vypadá v žaludku Vašeho Veličenstva. Přeji požehnanou dobrou chuť!*“ Císařovna se prý po této lekci v jídle a pití uskromnila. Nicméně byla tak „při těle“, že téměř nemohla chodit a ve svém sídle byla na „kanapi“ vytahována a spouštěna z patra do patra. Kromě toho ji od počátku podzimu roku 1780, kdy se nachladila při lovu bažantů, trápila vodnatelnost, dýchavičnost a záchvaty silného kašle. Nakonec byla donucena ulehnout. Její starostlivý syn a spoluvladař Josef II. se jí zeptal, zda se jí leží pohodlně. „*Dost dobře k tomu, abych zemřela,*“ odešla mu. To byla **její poslední slova**. Marie Terezie zemřela ve třiašedesáti letech **29. listopadu roku 1780** před devátou hodinou večerní. Její osobou vymřela habsburská monarchie i po přeslici. Marie Terezie je pochována v kapucínské kryptě ve Vídni. Její největší válečný protivník, král Fridrich II., jí napsal nejvýstižnější nekrolog: „*Dělala čest svému trůnu a svému rodu. Válčil jsem s ní, ale nikdy jsem nebyl jejím nepřítelem.*“

ip

Pan Florián, Gryspekové a hromadná sebevražda

Při studiu písemností, listin, článků, pojednání, knih a dalších materiálů, ke své vznikající práci o nekorunované královně rudolfínské Prahy, kněžně Polyxeně Pernštejnské z Rožmberka a Lobkowicz, jsem narazila na zajímavou osobnost Floriána Gryspeka z Gryspeku, někdejšího majitele nedalekého zámku v Nelahozevsi. Jeho nevšední osud je natolik poutavý, že jistě zaujme i naše čtenáře.

Florián Gryspek z Gryspachu (18. prosince 1504 Innsbruck – 29. března 1588 Nelahozeves) byl český šlechtic bavorsko-rakouského původu, vysoký královský úředník, zakladatel české větve rodu Gryspeků. Po univerzitních studiích v Innsbrucku a Paříži vstoupil roku 1530 do služeb krále Ferdinanda I., který si ho jako svého sekretáře pro jeho vzdělání a oddanost velmi oblíbil. V roce 1538 se stal královským radou, v roce 1540 komorním prokurátorem. Protože stál na straně krále, byl za protihabsburského odboje roku 1547 nakrátko stavy vězněn na Pražském hradě. Postupně získal rozsáhlý pozemkový majetek, mimo jiné panství Kaceřov, **Nelahozeves** a Rožmitál, na nichž prováděl rozsáhlou stavební a podnikatelskou činnost, z níž vyniká zejména renesanční přestavba zámku v Nelahozevsi a Kaceřově. Panství Kaceřov Florián zamýšlel jako hlavní rodové sídlo. V roce 1539 získal společně s Kaceřovem polovinu Kralovic od plasského konventu a v roce 1543 mu byla propůjčena i jeho druhá polovina. (Propůjčení bylo stanoveno na 4 generace.) V Kralovicích nechal vybudovat dvouposchodový měšťanský dům s jednoduchou věží, označovaný místními za zámek, který byl zbourán před rokem 1989. V budování nelahozeveského dominia pokračoval Floriánův syn Blažej Gryspek z Gryspachu, který k němu přičlenil další vsi a kolem roku 1613 dovršil stavbu zámku zhruba do konečné podoby. Po své smrti v roce 1620 však Blažej zanechal panství zadlužené, takže je roku **1623** od jeho dcery Veroniky koupila **Polyxena z Lobkowicz**.

Florián Gryspek se oženil v roce 1539 v Innsbrucku s tehdy **třináctiletou Rosinou Hölzlin ze Silianu**, se kterou měl postupně čtrnáct synů a deset dcer. Sedm synů, kteří otce přežili, se o majetek podělilo. Florián je pohřben spolu s manželkou Rosinou (+1573) v kryptě kostela sv. Petra a Pavla v Kralovicích. Na boční zdi tohoto svatostánku se nachází překrásný renesanční epitaf s postavami manželů Floriána a Rosiny, pod nímž je vchod do rodinné hrobky s **mumifikovanými těly** některých členů tohoto rodu. U vstupu do hrobky návštěvníci mohou vidět figurínu Floriána Gryspeka v životní velikosti oblečenou do dobového renesančního oblečení. Do hrobky je možné nahlédnout pouze prosklenými dveřmi. Mumie, jež jsou o sto let starší než ty klatovské, leží v jedenácti zasklených rakvích (jedna je dětská). Jsou tu pozůstatky čtrnácti dospělých jedinců a několik lidských torz. Posledním uloženým Gryspekem byl roku 1623 Jan Jaroslav. Jistě zajímavé je, že muzeum obuvi ve Zlíně ukazuje ve své sbírce pravou botu Floriána Gryspeka, kterou uvádí jako **nejstarší exponát**. Muzeum botu získalo ze soukromé sbírky. Tento renesanční střevíc, si pravděpodobně opatřil některý návštěvník kralovické hrobky v 19. století. Exponát odpovídá botě, kterou má mumie Floriána Gryspeka na levé noze. Po bělohorské bitvě bylo Gryspekům odňato všechno jmění. Jejich rod zchudl. Někteří příslušníci pod tíhou nepříznivé situace a hrozbou sankcí **hromadně spáchali sebevraždu**. Jako poslední člen rodiny se uvádí Jáchym z Gryspachu, jímž roku 1678 rod vymírá.

O Gryspécích se vcelku obsažně zmínil **Mikuláš Dačický z Heslova**. Z jeho textu vybírám: „*Léta 1589 v outerý po družebné neděli na Nelahozevsi v sídle svém umřel p. F. Gryspek z Gryspachu, jsa v hojných létech, Germanus rozený, který jsa chud a nízkého urození, však v literním učení vycvičený a dostav se do Čech tak při kanceláři pražské na hradě pražském vzešel, že radou královskou a vzácným učiněn jest a mnoho potřebován byl; nebo král Ferdinand k učeným lidem lásku a náchylnost měl. A tak týž p. Gryspek z Gryspachu, zbohatše v Čechách ouřady a dary královskými a jsa zvýšen, život svůj v Čechách dokonal. Opposice u některých stavů záhy proti Gryspeku se zdvihla a na sněmu roku 1547 ze zrádných skutků proti zemi obžalován byv, vsazen jest do Bílé věže, odkud po třech dnech na těžký revers opět propuštěn byl. Vítězstvím císaře a krále Ferdinanda I. nad saským volencem proti Gryspek z Gryspachuovi soud zastaven jest a sám Ferdinand I. zvláštním listem na poctivosti ho opatřil.*“

O výše zmíněné **hromadné sebevraždě Gryspeků** se dodnes vypráví tato **pověst**: Mezi Radnicemi a Plasy leží nad Berounkou zámeček Kaceřov. Kdysi ho dal přestavět v nové sídlo Florián Gryspek z Gryspeku, který se zalíbil králi Ferdinandovi I. a za jeho pomoci rozmnožoval svůj majetek. V královských službách měl mnoho nepřátel. Ti ho obviňovali z nekalých činů, ale král mu neupíral svou přízeň. Rod Gryspeků se pak v Čechách hojně rozmnožil a brzy patřil mezi nejbohatší rody v zemi. Za stavovského povstání se páni Gryspekové postavili proti císaři a sloužili Bedřichu Falckému, českému zimnímu králi. Po bitvě na Bílé hoře uložil císař těmto pánům neobyčejně tvrdou pokutu. Když jízdní posel přivezl panu Václavu Gryspekovi z Gryspeku císařský list na Kaceřov, pán dal povolát k sobě bratra Alberta i ostatní členy gryspekovského rodu. V několika dnech se všichni sjeli na zámku. Když usedli ve veliké síni kolem stolu, pan strýc je s největší vážností uvítal a pověděl tu nejsmutnější zprávu, jaká jeho rod kdy mohla potkat „*Všemu je konec. Naše práva jsou ztracena a proti císařovu rozhodnutí není odvolání. Já se musím s bratrem Albrechtem dostavit v příštích*“

dnech do Prahy, abychom na pranýři byli po tři dny vystaveni hanbě a potupě. Na Staroměstském náměstí nám kat zlomí náš štít a potom budeme všichni, jak tu spolu sedíme, vyhnáni ze země jako psanci.“ V síni to zašumělo. Urozené paní se daly do pláče a po nich jejich děti. Páni mlčeli, protože věděli, co pro ně znamená císařovo rozhodnutí. Jen pan Albert z Gryspeku zahorel hněvem, a když viděl kolem sebe ty sklíčené tváře, vzal si sám slovo. „Dovol, pane bratře, abych se

pokusil ještě něco udělat. Náš rod přece věrně sloužil králi Ferdinandovi i Maxmiliánovi, Rudolfovi, Matyášovi a Fridrichu Falckému pro blaho naší věci. Císař musí uznat naše zásluhy o český trůn. Já sám pojedou do Prahy a pokořím se. Pak budu prosit o milost, aby nám byl trest zmírněn. Jenom tak můžeme zachránit naše statky a majetek.“ Pan Václav z Gryspeku, který předsedal této rodinné radě, pokýval šedivou hlavou a trpce se usmál: „Nevěřím, pane bratře, že by se císař vzdal své pomsty. Jsem si jist, že už v této chvíli si plaský opat dělá nároky na naše kaceřovské panství a počítá, kolik mu to vynese. Stejně jsme mu byli pořád trnem v oku a teď přišla jeho doba, kdy nás pohltí. Když ale chceš, pro dobrou vůli si jed! Ať už páni v Praze rozhodnou jakkoliv, já ze své rodné země neodejdu po dobrém ani po zlém. Jsem už starý, než abych někde jinde začínal znovu žít, a chci být řádně pohřben vedle svých předků, kteří se tolik zasloužili o naše statky i o náš rod.“

Páni se dlouho radili, co by bylo nejlépe udělat. Zda včas prchnout ze země, nebo zůstat a vyčkat, co bude. Jejich předek přišel kdysi do české země až z Tyrol, ale jeho potomci se tu už narodili a přimkli se k rodovému hnízdu. Jeden druhého podporoval a všichni drželi pevně pospolu. Nakonec se ozvaly uvážené hlasy: „My všichni tu zůstaneme s tebou, pane strýce! Rozhodni sám, jak se má stát, jsi z nás nejmoudřejší. Nikdo nesmí rozvrátit naši jednotu.“

„Jste věrní, Gryspekové!“ pochvalně řekl pan Václav. „Jsem rád, že jsem se ve Vás nezklamal. Nechť bratr Albert jede do Prahy a pokusí se udělat, co bude moci. Tři dny na něho budeme čekat. Třetí den se tu sejdem na hostině a uvidíme, co bude.“ Potom poručil, aby připravili koně pro bratra, a dal mu s sebou několik spolehlivých zbrojných pacholků. V těch dobách nikde nebylo bezpečno a pan Albert vezl plnou brašnu peněz, aby císařské úředníky podplatil. Odvážný Albert Gryspek se rozloučil a hned vyjel. Cesta do Prahy byla zlá. Po silnicích se potulovalo mnoho císařského vojska a zběhů. Hospody byly plné všelijakého lidu i vyzvědačů. Pán z Gryspeku nikde nezastavoval a hnál koně, jak mohl nejrychleji. Praha byla také plná vojska a nikde nebylo k hnutí. Pán Albert spěchal přímo na Pražský hrad, kde se dal ohlásit u knížete Karla z Lichtenštejna, královského místodržícího. Ale čekal marně, že ho kníže přijme. Když viděl, že se nikde slyšení nedovolá, rozhodl se vrátit zpátky na Kaceřov. Věděl, že všechno je ztraceno a v cizině nenajdou nikde zastání. Peníze už vyvézt nemohli a statky zůstanou císaři a jeho vyvoleným. Stěží mohli zachránit holé životy. Když přijel na Kaceřov, otevřeli bránu dokořán. Pan Albert na nádvoří s koně neslezl, ale vyjel s ním po kamenných schodech až do patra. Tam mu bratr Václav vyšel naproti, aby ho přivítal a dozvěděl se, jak v Praze pochodil. Než se ale mohl s bratrem domluvit, kůň se začal plašit. „Všemu je konec, bratře!“ křikl v poslední chvíli Albert. „Nikoho šetřit nebudou!“ Splašený kůň uklouzl na kamenném schodu a zřítíl se i s pánem dolů na nádvoří. Jeden z Gryspeků byl mrtev. Pan Václav ani dolů nesešel. Když mu sloužící přiběhli říci, co se stalo, pokýval hlavou a poručil, aby nosili jídlo na stůl. „O panu Albertovi před pány nemluvte! Není třeba, aby se teď dověděli o jeho neštěstí.“ Byla to smutná hostina. Páni Gryspekové seděli ve velké klenuté síni s krbem, na stole bylo to nejvzácnější nádobí a hojnost jídla i pití. Celý zámek byl vyzdoben květinami a věnci, nikdo neměl ničeho nedostatek. Sloužící chodili bez hlesu. Cítili, že se děje něco nezvyklého. Pan Václav řekl: „Bratr Albert už dojel, ale dnes tu nebude s námi sedět u stolu. Je po cestě unaven a my mu dopřejeme klidu.“ Pak poručil přinést veliký stříbrný pohár, který se na Kaceřově používal jenom při velkých slavnostech. Bývalo starým dobrým zvykem, aby z něho všichni členové rodu postupně upili alespoň jeden doušek. Pan Václav poručil služebníkům, aby ho před ním naplnili červeným vínem. Když byl dolit po vrch, pán povstal a položil na něj obě ruce. Potom sklonil hlavu, jako by se zamyslel. Páni čekali, co jim strýc poví, ale on zatím obratně otevřel rodinný prsten s prudkým jedem a vsypal ho do poháru. Když pozvedl hlavu, jeho tvář byla klidná. „Moji milí páni! Jako nejstarší z Vás připíjím na slavnou památku našeho rodu i naší víru, které jsme se nikdy nezpronevěřili a nikdy nezpronevěříme.“ Potom se jako první napil ze stříbrného poháru. Sloužící opatrně nesli pohár od jednoho pána k druhému, nikoho nevynechali, paní ani děti. Pak propustil pan Václav všechny sloužící a zůstal sám s celou rodinou. Nebylo křiku ani pláče. Zanedlouho padla na všechny velká únava, pak prudká bolest u srdce a byl konec. Páni z Gryspeku se nepoddali císaři, ani nepřijali jeho trest, sami o sobě rozhodli. Byl to hrozný obraz. U bohaté hostiny zemřelo patnáct kaceřovských pánů a paní, šestnáctý se zabil pádem s koně, a to všechno se odehrálo v jednom jediném dni. Brzy se z Kaceřova rozletěla tato smutná zpráva po celé české zemi. Císař se zlobil a mnozí jeho přátelé zuřili, že se jim nepodařilo Gryspeky pokořit. Páni Gryspekové z Gryspeku přece jenom zůstali na svém panství a ve své rodné zemi. Jednoho po druhém uložili do dubových rakví se zasklenými víky a odvezli do rodinné hrobky kostela v Kralovicích. Tam tito páni odpočívají dosud. Po konfiskaci kaceřovského panství připadl zámek Kaceřov s městečkem Kralovicemi a několika vesnicemi klášteru v Plasích, ale na statečné kaceřovské pány se nikdy nezapomnělo.

ip